

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Právní, účetní a daňové aspekty odborových organizací

Legal, Accounting and Tax Aspects of Trade Unions

Student: Jana Sonnková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Sonnková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Právní, účetní a daňové aspekty odborových organizací**
Legal, Accounting and Tax Aspects of Trade Unions

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika odborových organizací a právní úprava
 3. Účetní aspekty
 4. Daňová specifika
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

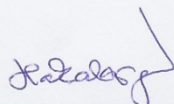
KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace 2011*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 316 s. ISBN 978-80-7357-625-7.
MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
STUHLÍKOVÁ, Hana a Sofia KOMRSKOVÁ. *Zdaňování neziskových organizací 2011*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-658-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

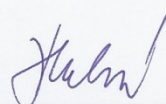
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012



Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry



prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci mimo přílohy, které mi byly poskytnuty, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 11.5.2012

Jana Šonátová
podpis

OBSAH

1. ÚVOD.....	4
2. CHARAKTERISTIKA ODBOROVÝCH ORGANIZACÍ A PRÁVNÍ ÚPRAVA	6
2.1 Neziskové organizace.....	6
2.2 Občanská sdružení.....	7
2.3 Odborové organizace.....	9
2.3.1 Historie odborů.....	11
2.3.2 Způsob založení odborů	12
2.4 Statut základní organizace odborového svazu KOVO BRANO	13
2.4.1 Poslání, úkoly a cíle odborového svazu	14
2.4.2 Činnost základní organizace odborového svazu KOVO.....	15
2.4.3 Členství v základní organizaci odborového svazu KOVO.....	15
2.4.4 Orgány základní organizace odborového svazu KOVO	17
2.4.5 Zánik základní organizace.....	19
2.4.6 Zásady hospodaření základní organizace odborového svazu KOVO	19
2.4.7 Kolektivní smlouva	21
2.4.8 Druhy kolektivních smluv	22
2.4.9 Kolektivní smlouva základní organizace odborového svazu KOVO BRANO.....	22
3. ÚČETNÍ ASPEKTY	27
3.1 Legislativa neziskových organizací	27
3.2 Účetní závěrka.....	29
3.3 Účetní soustava a rozsah vedení účetnictví.....	30
3.3.1 Jednoduché účetnictví	32
3.3.2 Zjednodušený a plný rozsah vedení účetnictví	33
3.3.3 Směrná účtová osnova.....	34
3.4 Účetnictví základní organizace odborového svazu KOVO BRANO.....	35
4. DAŇOVÁ SPECIFIKA	42
4.1 Daň z příjmů.....	42
4.1.1 Daň z příjmů právnických osob	42
4.1.2 Daň z příjmů fyzických osob	46
4.2 Silniční daň.....	47
4.3 Daň z nemovitostí.....	48
4.4 Daň darovací	49
4.5 Daň z přidané hodnoty	53
5. ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM ZKRATEK.....	60
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1. ÚVOD

Právo se odborově sdružovat v odborových organizacích patří mezi základní práva v demokratickém státě. O svobodě sdružování se dočítáme již v Listině základních práv a svobod. Navíc je toto právo zaručeno několika mezinárodními úmluvami.

Tématem této bakalářské práce jsou právní, daňové a účetní aspekty odborových organizací. Při analýze této problematiky je tedy nejprve nutné definovat odborovou organizaci a její účel. Odborové organizace patří mezi neziskové organizace, které sdružují své členy za účelem dosažení svých cílů. V případě odborových organizací se jedná o svobodné sdružování zaměstnanců.

Úlohou odborových organizací v podmínkách tržní ekonomiky je formulace, obhajoba a prosazování hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců. To se týká odborářů, ale také zaměstnanců, kteří nejsou v odborech sdružováni nebo organizováni. Při plnění této funkce vstupují odbory do vztahů se zaměstnavateli a vedením podniku. Jelikož jejich zájmy nejsou shodné, dochází v této oblasti často ke konfliktům. Pro fungování podniku či organizace je však důležité, aby hospodářský život probíhal v rámci sociálního smíru. Z tohoto důvodu je důležité, aby vedení podniku věnovalo pozornost vztahům s odbory. Jednotlivá oprávnění odborových organizací přitom stanovuje velmi podrobně náš právní řád, který vychází z úmluv a doporučení Mezinárodní organizace práce a dalších dokumentů Evropské unie.

Sdružování v odborových organizacích se řídí obecnou právní úpravou, tedy zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Činnost odborových organizací je v pracovněprávních vztazích regulována především zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Z toho bude vycházeno také při zpracování této práce.

Téma této práce jsem si vybrala z toho důvodu, že se jedná o velmi aktuální problematiku, zejména v poslední době, kdy je třeba hájit práva zaměstnanců v souvislosti s neustále se měnící legislativou z pracovněprávní oblasti. Odbory jsou v podstatě specifickou organizací, která se v rámci podniku vyskytuje, proto jsem chtěla poznat jednotlivé aspekty fungování a činností těchto organizací.

Cílem bakalářské práce je zpracování komplexního materiálu, který zahrnuje právní, účetní a daňové aspekty odborových organizací. Dílčím cílem práce je analýza činnosti, účetní a daňová problematika základní organizace odborového svazu KOVO, která působí u zaměstnavatele BRANO a.s. Hradec nad Moravicí a u několika dalších zaměstnavatelů.

Bakalářská práce bude rozdělena do několika hlavních částí, ve kterých bude nejprve obecně psáno o neziskových a odborových organizacích. Poté bude pohlédnuto na jejich právní, účetní a daňové aspekty. Teoretické poznatky v práci uvedené budou doplněny o analýzu základní organizace odborového svazu KOVO, která je právnickou osobou působící u zaměstnavatelů BRANO a. s. Hradec nad Moravicí, Deltacol CZ s. r. o. Ostrava a OTSUKA BRANO s. r. o. Olomouc. U této organizace bude také charakterizována její činnost, členství, úkoly, způsob hospodaření, apod. V praktické části práce v rámci účetních aspektů budou rozepsány jednotlivé příspěvky odborů a bude analyzováno jejich účtování u odborové organizace. V této části práce bude vycházeno z kolektivní smlouvy uzavřené mezi firmou BRANO a.s. a základní organizace odborového svazu KOVO.

Obsahem druhé kapitoly je charakteristika a právní úprava odborových organizací včetně popisu neziskových organizací a občanských sdružení. Třetí kapitola této práce obsahuje účetní aspekty odborových organizací. Účetnictví neziskových organizací bylo mnohokrát novelizováno a také v současné době dochází ke změnám. Tato část obsahuje také legislativu odborových organizací, které spadají do celku občanských sdružení. Poslední kapitola je věnována daňové problematice organizací, kde bude rozepsán daňový režim odborových organizací.

Při zpracování této práce bude vycházeno především z dostupných knižních zdrojů, legislativy a z interních informací základní organizace odborového svazu KOVO.

2. CHARAKTERISTIKA ODBOROVÝCH ORGANIZACÍ A PRÁVNÍ ÚPRAVA

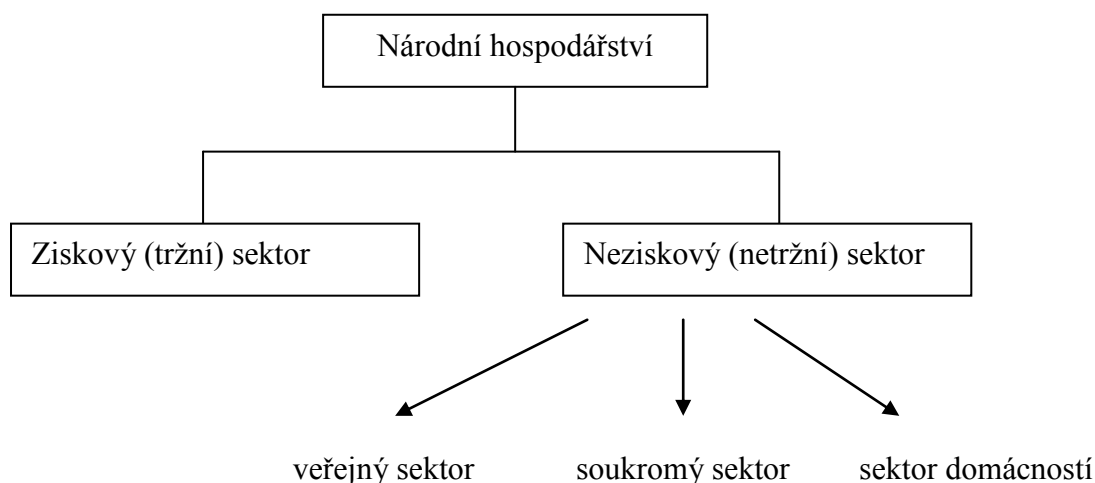
V rámci této kapitoly bude psáno o neziskových organizacích, občanských sdruženích a poté konkrétně o odborových organizacích.

2.1 Neziskové organizace

Pojem neziskové organizace není v České republice definován nějakým platným právním předpisem. Pro tyto organizace existuje mnoho různých označení, jako nevýdělečné organizace, neziskové organizace nebo organizace neziskového sektoru. Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů jsou neziskové organizace označovány za poplatníky, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání.

Pro pochopení, jak funguje nezisková organizace, je velmi důležité znát jejich vymezený prostor v národním hospodářství. Nejvhodnějším kritériem členění národního hospodářství je princip financování.¹

Schéma č. 1 Členění národního hospodářství podle principu financování



Použitý zdroj: Stecková, Y., Malý, I. a kol. Organizace neziskového sektoru.

¹ STECKOVÁ, Y., MALÝ, I. a kol. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. s. 13

Hlavním předmětem činností tedy není podnikání, jako je tomu u ziskových organizací. Nebyly založeny nebo zřízeny za tímto účelem. Za neziskové organizace lze považovat dle zákona o daních z příjmů zejména zájmová sdružení právnických osob, občanská sdružení včetně odborových organizací, politické strany a hnutí, nadace, církve, obce, kraje, příspěvkové organizace apod.

Výčet subjektů, které nejsou zřízeny za účelem podnikání, je uveden v § 18 odst. 8 zákona o daních z příjmů. Výčet je uvozen slovem „zejména“, nejedná se o seznam konečný.²

V předchozím schématu bylo naznačeno, že národní hospodářství se člení na ziskový a neziskový sektor. Ziskový sektor je financován z prostředků získaných prodejem statků a služeb na základě vztahu nabídky a poptávky na trhu. Z toho vyplývá, že cílem tohoto sektoru je dosahování zisku.

Oproti tomu, neziskový sektor se vyznačuje tím, že jeho cílem není dosažení zisku, ale užitku. V neziskovém sektoru rozlišujeme dvě skupiny organizací, které zde působí a odlišují se především tím, že organizace působící ve veřejném neziskovém sektoru zabezpečují většinou realizaci výkonu veřejné správy, kdežto organizace působící v soukromém neziskovém sektoru stojí převážně mimo dosah veřejné správy. I když nemusí tomu tak být.³

2.2 Občanská sdružení

Mezi vzájemně prospěšné neziskové organizace patří mimo jiné občanská sdružení, která jsou nejrozšířenější formou nestátních neziskových organizací. Jejich cílem je realizování poslání, pro které byly založeny, a to v různých oblastech společenského života, především k uspokojení zájmů svých členů a občanů v jejich okolí.

Na základě **zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů**, ve znění pozdějších předpisů, mají občané právo se svobodně sdružovat bez povolení státního orgánu. Státní orgány zasahují do jejich postavení jen v mezích zákona.

Tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů:

- a) v politických stranách a politických hnutích,
- b) v církvích a náboženských společnostech,

² MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 8 - 9

³ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. s. 14

c) k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání.⁴

Podle tohoto zákona, konkrétně § 4 nejsou povolena sdružení

- jejichž cílem je popírat a omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, podporovat násilí apod.
- která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu se zákony a ústavou,
- ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami kromě mysliveckých nebo sportovních sdružení.

Podle zákona o sdružování občanů nesmí být osoba nucena ke sdružování, k členství ve sdruženích ani k účasti na jejich činnosti. Samozřejmě každý ze sdružení může svobodně vystoupit. Také nikomu nesmí být občansky na újmu, že se sdružuje nebo je členem sdružení, popřípadě že stojí mimo ně.

Občanská sdružení vznikají registrací na Ministerstvu vnitra ČR. Výjimkou jsou odborové organizace, které se pouze evidují. Návrh na registraci podávají minimálně 3 občané, z nichž alespoň jedna osoba musí být starší 18 let. Poté návrh podepíše členové přípravného výboru a přiloží svá jména, příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem. K návrhu na registraci podle § 6 zákona o sdružování občanů se připojí stanovy ve dvojím vyhotovení. Řízení je zahájeno dnem doručení návrhu včetně všech náležitostí na registraci ministerstvu vnitra. Nejistí-li ministerstvo důvod pro odmítnutí registrace, provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a pošle v této lhůtě zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na kterém bude vyznačen datum registrace. Vznik sdružení musí ministerstvo nahlásit Českému statistickému úřadu, a to do 7 dnů po registraci. Občanskému sdružení, jakožto právnické osobě, bude přiděleno Českým statistickým úřadem identifikační číslo.⁵

Mezi občanská sdružení patří zejména odborové organizace, tělovýchovné jednoty, zahrádkáři, rybářské spolky, chovatelé včetně včelařů, Český svaz žen, Český červený kříž, Myslivecká sdružení a Český myslivecký svaz, Obec architektů, Obec moravskoslezských spisovatelů, Asociace muzeí a galerií, Amatérské kulturní spolky, Rada státních galerií.⁶

⁴ § 1 odst. 3 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 6 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

⁶ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 15

Občanské sdružení zaniká:

- a) dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením,
- b) pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění.

Při zániku sdružení dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením se provede majetkové vyrovnání. V případě, kdy sdružení zanikne na základě pravomocného rozhodnutí ministerstva, vykoná majetkové vyrovnání likvidátor určený ministerstvem. Poté ministerstvo zánik sdružení oznámí Českému statistickému úřadu, a to do 7 dnů ode dne, kdy se o něm dozvědělo.

Neurčí-li stanovy sdružení způsob dobrovolného rozpuštění nebo sloučení s jiným sdružením, rozhoduje o tomto jeho nejvyšší orgán, který zánik sdružení oznámí do 15 dnů příslušnému ministerstvu.⁷

Při likvidaci občanského sdružení se postupuje podle § 20 občanského zákoníku. Likvidace sdružení se zveřejňuje v Obchodním věstníku. V majetku sdružení mohou být věci movité i nemovité a s nimi je třeba nějak naložit. Členové nejsou ve vztahu k majetku spoluvlastníci, i když se mohou na jeho vypořádání podílet.⁸

2.3 Odborové organizace

Občané mají právo se sdružovat a odborově se organizovat a toto právo je zakotveno v článku 27 Listiny základních práv a svobod. Vznik odborových organizací včetně konfederací a vzniku organizací zaměstnavatelů a jejich asociací je upraven zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon je v souladu se závaznými mezinárodními dokumenty, kterými jsou zejména Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt hospodářských, sociálních a kulturních práv, Evropská sociální charta, Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 87, o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, úmluva Mezinárodní organizace práce č. 98, o právu se organizovat a kolektivně vyjednávat a úmluva Mezinárodní organizace práce č. 154, o kolektivním vyjednávání.⁹

⁷ § 12 odst. 2 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 15

⁹ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 106 - 108

Existuje seznam garancí ochrany odborových organizací mezinárodních i domácích. Každý člověk se může během zaměstnání dostat do obtížných problémů, které sám nemůže řešit, a byl by rád, kdyby v takové situaci našel oporu u někoho, kdo by s ním nezaujatě problém rozebral a pomohl mu jej řešit. A právě takovou funkci by na pracovišti měly sehrávat odbory jako zákonný zástupce všech zaměstnanců ve vztahu k zaměstnavateli. Odbory bojují za dobré pracovní podmínky garantované kolektivní smlouvou a také jsou prostředníky ve sporech mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem a mohou vzniku těchto sporů předcházet. Také jsou vybaveny zákonnými oprávněními, včetně krajního prostředku, tj. stávky, ale potřebují k tomuto podporu zaměstnanců. Jsou nebo mohou být účinným nástrojem, který si vytvářejí zaměstnanci k zajištění kolektivní ochrany svých nároků a práv, k obhajobě svých hospodářských a sociálních zájmů. Aby mohly odbory pomoci zaměstnancům, musí u zaměstnavatele existovat. Pokud ve firmě existují odbory, mohou zaměstnanci jejich prostřednictvím sjednat dobrou kolektivní smlouvu, která jim zaručí, že budou mít například vyšší mzdy, delší dovolenou, zkrácenou pracovní dobu, plat na Vánoce, nebo dovolenou, sociální fond a další výhody. Odbory mohou na základě znalostí a zkušeností vybojovat pro zaměstnance co nejlepší pracovní podmínky. Zaměstnavatel je povinen poskytnout odborovým organizacím informace nejen o vývoji mezd, platů, průměrné mzdy, ale také o ekonomické situaci podniku, zda se bude propouštět či nikoli, zda je propouštění nutné, koho se propouštění bude týkat apod. Informace se zpravidla podávají zpětně, o tom, co se stalo, může se jednat i o informace, které ještě nenastaly, ale zaměstnavatel o nich uvažuje.

Při rozhodování o založení odborové organizace by si měli zaměstnanci podniku uvědomit, jaké opory se jim dostane, a v případě nutnosti se jí i rozhodným způsobem dovolat.

Ministerstvo vnitra eviduje vznik odborových organizací a dohlíží, aby nevyvíjely činnost politických stran nebo nepodnikaly. Odborová organizace může vzniknout spojením pouhých tří členů.¹⁰

„Odborové organizace, resp. jejich odborové orgány, které vystupují v právních vztazích jménem odborové organizace, mají zákonem garantovaná následující oprávnění, kterým odpovídají příslušné povinnosti zaměstnavatele: právo na informace, právo

¹⁰ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 106 – 107

projednání, právo kontroly, právo spolurozhodování, právo rozhodování a právo na účast v legislativním procesu.“¹¹

2.3.1 Historie odborů

Jako zrod odborového hnutí můžeme považovat 7. duben 1870. V tento den schválil rakouský parlament zákon o koaliční svobodě. Dělnické spolky, které byly zaměřené na podpůrnou činnost, se formovaly na úroveň odborových organizací, jejichž úkolem bylo hájit zájmy svých členů a ostatních zaměstnanců.

Československá republika přispěla ke vzniku odborů a umožnila zasahovat do věcí týkající se sociální péče a ochrany dělnictva.

Koncem první republiky v září 1938 byly ukončeny činnosti odborových hnutí. Během druhé republiky byly snahy vytvořit jednotné odborové organizace, ale úsilí bylo bezvysledné. Ministerstvo vnitra proto vytvořilo dvě organizace, které vystupovaly pod názvem Národní odborová ústředna zaměstnanecká a Ústředí veřejných zaměstnanců. Funkcionářům z Národní odborové ústředny zaměstnanecké, připravujícím se na zvrát poměrů, se podařilo vytvořit nové sjednocené odbory – Revoluční odborové hnutí (dále jen „ROH“).

Občané a zároveň obyčejní členové ROH dali najevo svou nespokojenost s režimem nejzřetelněji v listopadu 1989. Odbory byly jedním z aktérů sametové revoluce, v níž sehrály významnou roli stávkové výbory v podnicích. Tyto výbory vytvořily zárodky novodobého odborového hnutí a na všeodborovém sjezdu v roce 1990 převzaly aparát i majetek dosavadního ROH.

Odborové svazy vytvořily v celostátním měřítku v českých zemích Českomoravskou komoru odborových svazů, která se stala vrcholovým orgánem českého odborového hnutí. Hlavním ekonomickým požadavkem odborů bylo odstranění regulace mezd, které prováděl stát. Odbory neustále směřovaly své činnosti na prosazování práv občanů.

Občané mají právo se svobodně sdružovat a odborově organizovat. Toto právo je obsaženo v článku 27 Listiny základních práv a svobod.

Českomoravská konfederace odborových svazů sdružuje 35 profesních odborových svazů s přibližně 800 000 členy. Stala se největší konfederací v ČR, je členem Mezinárodní konfederace svobodných odborů a členem Evropské odborové konfederace.¹²

¹¹ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 111

¹² ODBOROVÝ SVAZ KOVO. *Historie odborového hnutí*. [online]. Odborový svaz KOVO, 2012. [12.2.2012]. Dostupné z: <http://www.oskovo.cz/>

2.3.2 Způsob založení odborů

Odborovou organizaci mohou založit již tři zaměstnanci. Postavení právního subjektu získá odborová organizace zaevidováním na Ministerstvu vnitra a také splněním zákonem stanovených formálních náležitostí. Členství v odborech má své výhody při kolektivním vyjednávání, při sporech se zaměstnavatelem, v získávání informací o novinkách v oblasti legislativy, odbory také zajišťují potřebné vědomosti o připravovaných a schválených právních předpisech a o jejich dopadu na postavení zaměstnanců a pozici zaměstnavatele.

Odborové organizace poskytují svým členům právní pomoc, která v sobě zahrnuje i možnost jejich zastoupení před soudem. Posláním odborových organizací a Českomoravské konfederace oborových svazů je hájit zájmy svých členů při jednáních s orgány státní správy a samosprávy, s vládou a jednotlivými ministerstvy apod.

Oprávnění odborů jsou obsažena v právních předpisech a v zákoníku práce. Odbory jsou dle zákoníku práce jedinými legitimními zástupci všech zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně kolektivního vyjednávání. Mají právo jednat za zaměstnance v těchto vztazích s právními důsledky. V pracovněprávních vztazích mohou také zastupovat i zaměstnance, kteří nejsou členy odborů. Pokud v podnicích neexistují odbory, mohou si zaměstnanci ustavit rady zaměstnanců.¹³

2.3.2.1 Rady zaměstnanců

Prostřednictvím Rady zaměstnanců mohou zaměstnanci zajišťovat realizaci svého práva zaměstnanců na informace a projednání mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. Odbory a rady zaměstnanců nesmějí podle právní úpravy působit vedle sebe v podniku. Rady zaměstnanců nenahrazují odbory, nemohou kolektivně vyjednávat a uzavírat kolektivní smlouvy a také nemohou využít krajního prostředku, tj. vyhlásit stávkou. Jsou variantou v případě, že si zaměstnanci nevytvořili odborovou organizaci. Kdyby se podnik rozhodl pro odborovou organizaci, rada zaměstnanců zaniká. Odborové organizace představují vyšší prvek kolektivní ochrany. Rada zaměstnanců vzniká jen u zaměstnavatele, který zaměstnává více než 25 zaměstnanců v pracovním poměru. Může mít nejméně tři členy a nejvíce 15 členů. Konečný stav členů rady zaměstnanců však určuje zaměstnavatel, který tuto problematiku projednává s volební komisí organizující volby.¹⁴

¹³ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 109 – 110

¹⁴ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 110 – 111

2.3.2.2 Ochrana odborových funkcionářů

Zákoník práce zabezpečuje podmínky členům odborových orgánů, aby mohli řádně plnit svou funkci, a také ukládá zaměstnavateli vytvořit na své náklady odborovým orgánům podmínky pro výkon jejich činnosti, tzn. poskytnout jim podle svých provozních možností v přiměřeném rozsahu místnosti s nezbytným vybavením, hradit nezbytné náklady na údržbu a technický provoz a náklady na potřebné podklady, samozřejmě v rámci možností zaměstnavatele.

Ochrana před propouštěním je zakotvena v zákoníku práce. Zaměstnavatel může dát výpověď odborovému funkcionáři nebo s ním zrušit pracovní poměr pouze s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu, jinak jsou tyto úkony neplatné.¹⁵

2.3.2.3 Zákaz diskriminace

Pokud zaměstnanec má pocit, že ho zaměstnavatel poškozují, šikanují nebo ho propustil z práce za to, že je členem odborů nebo odborový funkcionář, měl by se proti tomu bránit. Domáhat pomoci se může u odborového svazu stížností na příslušném úřadu práce, popřípadě i soudní cestou. Práce a zároveň pozice odborářů v podniku je velmi obtížná. Avšak lidé by se měli naučit uplatnit svá práva a nebát se je využít, pokud tohle nezvládnou, zaměstnavatel se bude chovat ještě hůř.

„V tomto směru je významná i Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti, pod jejímž vlivem bylo v České republice vytvořeno Národní kontaktní místo při Ministerstvu financí, které se zabývá porušováním odborových práv v nadnárodních společnostech působících v České republice.“¹⁶

2.4 Statut základní organizace odborového svazu KOVO BRANO

Základní organizace ve firmě BRANO a. s. spadá do odborového svazu KOVO. V následujícím textu bude vycházeno z interních směrnic ZO OS KOVO. Statut je v rámci

¹⁵ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 115 - 116

¹⁶ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 116

této podkapitoly uveden z toho důvodu, aby bylo patrné, čím se tato odborová organizace zabývá, co je jejím úkolem, posláním a činností.

Firma BRANO a. s. se zabývá výrobou a prodejem sestav, podsestav a součástí osobních a nákladních automobilů, dveřních zámků, ručních zvedacích zařízení, hydraulických zavíračů dveří, odlitků ze šedé a temperované litiny atd.

2.4.1 Poslání, úkoly a cíle odborového svazu

Základní organizace odborového svazu KOVO (dále jen „ZO OS KOVO“) je právnickou osobou působící u zaměstnavatelů BRANO a. s. Hradec nad Moravicí, Deltacol CZ s. r. o. Ostrava a OTSUKA BRANO s. r. o. Olomouc. Má právní subjektivitu a je oprávněna jednat svým jménem, nakládat se svým majetkem, vstupovat do smluvních vztahů s jinými fyzickými a právnickými osobami. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese plnou odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Snahou ZO jako organizační jednotky OS KOVO je sdružování členů za účelem ochrany jejich hospodářských a sociálních zájmů. Jejím posláním je prosazovat oprávněné požadavky členů evidovaných v ZO, obhajovat jejich zaměstnanecké, mzdové, pracovní, sociální a kulturní zájmy a základní lidská a občanská práva. Dále je ZO zřízena za účelem zabezpečování aktivit v oblasti kultury, tělovýchovy, vzdělávání, sociální péče, rekreační, zájezdové a zájmové činnosti svých členů apod. Podporuje výstavbu sociálního právního státu a demokratizaci společnosti. Odmítá diskriminaci, rasové, náboženské, politické, národnostní nesnášenlivosti.¹⁷

Mezi základní úkoly a cíle ZO patří zejména sdružovat členy, kolektivně vyjednávat, uzavírat kolektivní smlouvy a přispět tímto k příznivým mzdovým, pracovním a sociálním podmínkám pro své členy. Úkolem je také prosazovat a kontrolovat zlepšování pracovního prostředí, sociálních a hygienických podmínek zaměstnanců, zlepšování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. ZO požaduje vytváření vhodných pracovních míst pro osoby se zdravotním znevýhodněním. Svým členům zaručují práva a poskytování výhod vyplývajících z členství v OS KOVO a také vytvářejí podmínky pro uspokojování potřeb členů v oblastech vzdělávání, sociální, kulturní, zdravotnické, tělovýchovné a humanitární.

¹⁷ Interní materiály ZO OS KOVO

2.4.2 Činnost základní organizace odborového svazu KOVO

Pro naplňování svých cílů a poslání využívá ZO a její orgány všechny formy a práva dané mezinárodními smlouvami a úmluvami ratifikovaných a vyhlášených ČR nebo jejími právními předchůdci, ústavou a ostatními zákony ČR. Vykonávají kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“) u jednotlivých zaměstnavatelů, a to prostřednictvím inspektorů BOZP, členů Výboru ZO, svazových inspektorů BOZP. Činnost ZO včetně jejích orgánů se řídí zejména Stanovami OS KOVO, Statutem ZO, vnitřními předpisy OS KOVO a ZO a usneseními orgánů OS KOVO a ZO. Svou činnost zabezpečuje ZO především činností svých členů, funkcionářů a zaměstnanců, eventuálně třetích osob. K zajištění své činnosti může ZO zakládat nadace a další neziskové organizace, právnické osoby a jejich sdružení a podílet se na jejich činnosti. Tuto kapitolu upravují vnitřní předpisy ZO.

2.4.3 Členství v základní organizaci odborového svazu KOVO

Členství v OS KOVO je individuální a dobrovolné a každý člen OS KOVO mu být evidován v některé ZO nebo při Regionálním pracovišti OS KOVO (dále jen „RP OS KOVO“)

Členství v OS KOVO může vzniknout několika způsoby. Vzniká dnem evidence písemné přihlášky ZO, dnem zřízení ZO pro členy ustavující schůze, dnem přechodu ZO z jiné odborové organizace do OS KOVO a také dnem evidence písemné přihlášky na příslušném RP OS KOVO.

Členem se může stát každá fyzická osoba po ukončení povinné školní docházky bez rozdílu pohlaví, národnosti, státní příslušnosti, rasy, politického a náboženského přesvědčení. Výjimkou jsou osoby samostatně výdělečně činné, které zaměstnávají v pracovním poměru jiné fyzické osoby. Fyzické osoby, které jsou současně v pracovním poměru, a které z tohoto titulu mohou být členy OS KOVO, se toto netýká.

Do členství se započítává doba členství v Revolučním odborovém hnutí, v Odborovém svazu KOVO v Československé federální republice, v jiné odborové organizaci, v členské organizaci Evropská federace kováků. Členem však nemůže být osoba, která svým jménem a chováním porušovala nebo porušuje základní lidská práva.¹⁸

¹⁸ Interní materiály ZO OS KOVO

Členský průkaz včetně zániku členství

Každý člen získá členský průkaz, který je platným dokladem členství v OS KOVO. Průkaz vydává ZO a je majetkem OS KOVO. Při jednání v odborových záležitostech je člen povinen na požádání prokázat své členství platným členským průkazem a písemným potvrzením vydaným ZO. (viz. Příloha č. 1)

Členství zaniká vystoupením, vyloučením, uplynutím pěti kalendářních měsíců, během nichž člen nezaplatil členský příspěvek, úmrtím účastníka, zánikem ZO nejpozději do tří měsíců od doby zániku ZO. Pokud se člen rozhodne vystoupit ze ZO, podává písemné oznámení a zároveň odevzdá členský průkaz OS KOVO na Výbor ZO. Vystoupením z členství zanikají veškerá práva a povinnosti člena.

Vyloučení člena

Člena může vyloučit Výbor ZO nebo Předsednictvo OS KOVO, pokud prokazatelně porušuje zájmy OS KOVO, porušuje Stanovy OS KOVO, vnitřní předpisy ZO nebo opakovaně neplní usnesení orgánů ZO a orgánů OS. Vyloučen může být člen, který neplatí řádně členské příspěvky po dobu tří kalendářních měsíců. Vyloučený člen má právo se odvolat k Předsednictvu OS KOVO do 30 dnů od doručení rozhodnutí o vyloučení. Odvolání má odkladný účinek, ale usnesení Předsednictva OS KOVO je konečné a nelze se proti němu odvolat.

Základní práva a povinnosti člena

Člen může volit a svobodně vyjadřovat své názory, být volen do všech odborových orgánů, kritizovat na odborových schůzích, konferencích ZO. Má právo na obhajobu svých pracovních, mzdových, ekonomických a sociálních práv, může využívat rekreačních, kulturních a jiných obdobných odborových zařízení a má další výhody, které zabezpečuje ZO pro své členy a jejich rodinné příslušníky.

Každý člen je povinen dodržovat Stanovy, vnitřní předpisy ZO a usnesení orgánů OS KOVO a ZO. Také musí řádně platit členské příspěvky ve výši určené stanovami. Pokud člen hlasoval pro stávku, v souladu se Stávkovým řádem OS KOVO, je povinen se této stávky účastnit. Při zániku členství musí člen odevzdat členský průkaz.

Jak už bylo zmíněno, každý člen je povinen platit členské příspěvky dle Stanov OS KOVO a tohoto statutu na základě smlouvy uzavřené se ZO a to ve výši, způsobem a se splatností sjednaných touto smlouvou. Členové platí měsíčně členský příspěvek ve výši 1 % z čisté mzdy nebo starobního nebo invalidního důchodu. Čistou mzdou se rozumí hrubá mzda nebo plat po odečtení zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Hrubou mzdou se rozumí pro účely těchto Stanov mzda nebo plat, náhrada mzdy nebo platu, odměna za pracovní činnosti zúčtovaná zaměstnanci v každém kalendářním měsíci. Pokud je člen osobou samostatně výdělečně činnou nebo člen, který není zaměstnancem BRANO a. s., platí měsíční členský příspěvek ve výši nejméně 150 Kč. Ti členové, kteří nemají příjem z výdělečné činnosti, platí členský příspěvek ve výši 10 Kč měsíčně. Od placení členských příspěvků jsou osvobozeni členové na rodičovské dovolené, členové pobírající rodičovský příspěvek a členové pečující osobně o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II., III, a IV. dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění. Od placení členských příspěvků jsou osvobozeni také členové připravující se studiem na budoucí povolání.¹⁹

2.4.4 Orgány základní organizace odborového svazu KOVO

Základními orgány základní organizace je konference základní organizace a Výbor základní organizace.

Konference ZO

Konference ZO je nejvyšším orgánem ZO, rozhoduje o všech zásadních otázkách členské základny ve své působnosti. Výbor ZO svolává konferenci dle potřeby, nejméně však 1x ročně nebo když o to požádá alespoň 1/3 členů OS KOVO evidovaných v ZO. Každý odborový úsek má právo v souladu se Statutem ZO jmenovat na konferenci ZO jednoho delegáta s hlasem rozhodujícím. Rozhodující hlas má také předseda ZO a členové Výboru ZO volení konferencí ZO. Jednání konference se účastní členové Dozorčí a Revizní komise ZO, předseda Odborové rady úsekových důvěrníků důchodců, pokladní nebo hospodář ZO, zástupce kolektivní smlouvy OS KOVO Moravskoslezský kraj v Radě OS KOVO za volební obvod Opava a pověřený zástupce výkonného vedení OS KOVO.

¹⁹ Interní materiály ZO OS KOVO

Konference je usnášení schopná za předpokladu, že je přítomna nadpoloviční většina delegátů s hlasem rozhodujícím. Není-li konference usnášení schopná, je řídící povinen konání přerušit a Výbor ZO je povinen svolat další konferenci tak, aby se konala nejdříve za 14 dnů, ale nejpozději do 3 měsíců po přerušení. V takovém případě se konference ZO na dalším zasedání stává usnášení schopná v jakémkoliv počtu delegátů.

Konference ZO zejména volí a odvolává předsedu ZO a člena Výboru ZO, provádí doplňovací volbu předsedy ZO, člena Výboru ZO, schvaluje zprávu Dozorčí a Revizní komise ZO. V její kompetenci je také schvalování rozdělení, sloučení nebo zánik ZO, a to $\frac{3}{4}$ většinou.

Na návrh Výboru ZO konference schvaluje rozpočet ZO, rozhoduje o zásadách správy majetku ZO $\frac{3}{4}$ většinou, rozhoduje o prodeji majetku ZO nebo jeho části nad 500 000 Kč včetně vkladu do obchodní společnosti, nadace nebo jiné právnické osoby. Schvaluje, mění a ruší Statut ZO, Volební řád ZO, Zásady hospodaření ZO, včetně příloh, Statut podpůrného fondu a Jednací řád ZO. Její pravomocí je také projednávat výsledky hospodaření ZO.²⁰

Výbor základní organizace

Výbor ZO je statutárním orgánem vykonávajícím právní subjektivitu a jednajícím jménem ZO. Řídí činnost ZO mezi konferencemi. Také zabezpečuje plnění všech úkolů, které souvisejí s finančním hospodařením ZO. Jménem výboru jedná předseda, popřípadě jiný člen Výboru. Výbor je třináctičlenný s následujícím členěním: předseda ZO, 8 členů volených konferencí ZO a 4 členové volení Odborovou radou úsekových důvěrníků.

Předseda ZO svolává Výbor podle potřeby, nejméně však 1x měsíčně nebo když o to požádá alespoň 1/3 členů Výboru ZO, a to nejpozději do 10 dnů od doručení žádosti.

Výbor ZO navrhuje jmenování a odvolání zástupce ZO v dalších právnických osobách, kde má ZO majetkovou nebo jinou účast $\frac{3}{4}$ většinou, na návrh předsedy ZO vydává vnitřní předpisy, schvaluje vstupní návrhy kolektivních smluv, pracovní řád a jeho změny. Spolurozhoduje se zaměstnavatelem v oblastech vymezených v zákoníku práce a v kolektivní smlouvě.

²⁰ Interní materiály ZO OS KOVO

Předseda a pokladník základní organizace

Funkce předsedy ZO a pokladníka je neslučitelná. Předseda nebo místopředseda ZO podepisuje za Výbor písemné právní úkony. Úkony ve finanční oblasti podepisuje vždy předseda a pokladník. Předseda spolu s pokladníkem ZO a pověřeným místopředsedou ZO má dispoziční oprávnění s peněžitými prostředky uloženými na účtech v peněžních ústavech. Dále také spolupodepisuje příkazy k úhradám z běžného účtu a z pokladny ZO spolu s pokladníkem ZO, dbá o správný odvod členských příspěvků na OS KOVO, spolu s pokladníkem připravuje návrh rozpočtu ZO a předkládá jej Výboru ZO k projednání. Má právo objednávat zboží a služby do výše 20 000 Kč.

Pokladník ZO zejména odpovídá za správu finančních prostředků ZO, organizuje a zabezpečuje placení a zúčtování členských příspěvků, dbá na správnost účetních dokladů, řádně vede účetnictví a evidenci v souladu se zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb. v jeho posledním znění, dbá na správné a včasné plnění povinností vůči orgánům státní správy.²¹

2.4.5 Zánik základní organizace

O zániku, respektive o rozpuštění, rozdělení nebo sloučení ZO, vypořádání majetku a pohledávek při zániku ZO rozhoduje konference nejméně $\frac{3}{4}$ většinou přítomných delegátů s hlasem rozhodujícím, přičemž musí být splněna podmínka usnášení schopnosti konference.

2.4.6 Zásady hospodaření základní organizace odborového svazu KOVO

ZO samostatně hospodaří s majetkem ve svém vlastnictví, majetkem svěřeným, majetkem najatým, majetkem, ke kterému má právo hospodaření, popřípadě právo užívání. Majetkem ZO je soubor nemovitého, movitého a finančního majetku, včetně práv a závazků. ZO neodpovídá za závazky OS KOVO a ani OS KOVO neodpovídá za závazky ZO.

Finanční prostředky základní organizace

Hlavními zdroji finančních prostředků ZO jsou členské příspěvky, dary a ostatní příjmy (zejména úroky z vkladů, z podnikání, z podpůrného fondu).

²¹ Interní materiály ZO OS KOVO

Dary jsou finanční prostředky vyčleněné ze sociálního nebo jiného obdobného fondu pro potřebu ZO a slouží k uspokojování kulturních, rekreačních, sportovních, tělovýchovných potřeb a zájmů zaměstnanců, bývalých zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků a dětí zaměstnanců. ZO vykonává správu těchto finančních prostředků.

Členské příspěvky slouží k zajištění činnosti orgánů ZO, Dozorčí a revizní komise ZO a členů, k poskytování peněžitého i nepeněžitého plnění, k osobním a ostatním nákladům, k úhradě rekreační a zájezdové činnosti, vzdělávání, k úhradě pojistného, daní a poplatků, na bezplatnou právní pomoc, sportovní činnost a na sociální opatření.²²

Tabulka 2.1 Návrh rozpočtu ZO OS KOVO na rok 2011

Příjmy (výnosy)	Částka v Kč	%	Výdaje (náklady)	Částka v Kč	%
Dotace a dary	1 336 428,-	55,69	Příspěvek zaměstnancům na pobyty	800 000,-	33,33
Přijaté členské příspěvky	796 000,-	33,17	Rezerva	361 788,-	15,08
Příjem z pronájmu	157 500,-	6,56	Ostatní provozní náklady	270 000,-	11,25
Přijaté úroky	10 000,-	0,41	Ostatní náklady RS	200 000,-	8,33
			Sportovní a tělovýchovná činnost	170 000,-	7,09
			Příspěvek na pobyty z odborových prostředků	130 000,-	5,42
			Peněžitá plnění *	120 000,-	5,00
			Činnost důchodců	110 000,-	4,58
			Náklady na činnost orgánů	60 000,-	2,50
			Výdaje z podpůrného fondu	60 000,-	2,50
			Zájezdová činnost	58 140,-	2,42
			Mzdové náklady	35 000,-	1,46
			Vzdělávání a školení	25 000,-	1,04
Příjem celkem	2 399 928,-	100	Výdaje celkem	2 399 928,-	100

Zdroj: Interní zdroj ZO OS KOVO, vlastní zpracování

* z této částky jsou hrazena peněžitá plnění, např. narození dítěte, 50 let věku, odchod do starobního důchodu, dárcovství krve apod.

²² Interní materiály ZO OS KOVO

Hospodářsko – finanční agenda

ZO sestavuje roční rozpočet pro zabezpečení svých činností a potřeb. Sestavuje se v členění schváleném konferencí ZO. Tento rozpočet na návrh Výboru ZO schvaluje konference ZO. Do doby schválení rozpočtu pro příslušný rok hospodaří ZO dle rozpočtového návrhu schváleného Výborem ZO. Pokud by se v ZO vyskytly nepředvídatelné a mimořádné výdaje spojené s činností ZO, zabezpečují se úsporou v jiné položce rozpočtu nebo čerpáním rozpočtové rezervy, je-li vytvořená. Schválení těchto nepředvídatelných výdajů je v kompetenci Výboru ZO.

ZO má pouze jednu pokladnu a pokladní hotovost spravuje pokladník ZO, který má za svěřené prostředky odpovědnost. Operativní hotovost může být v pokladně po skončení směny maximálně do výše 10 000 Kč. Tento limit může činit za souhlasu předsedy ZO krátkodobě 50 000 Kč, pokud prostředky nelze odvést na běžný účet. Pokladník musí odvádět veškerou nadlimitní hotovost na běžný účet u peněžního ústavu, inventarizovat pravidelně pokladní hotovost, kontrolovat provádění a dokumentaci pokladních operací, kontrolovat úplnost dokladů pro pokladní operace, všechny účtenky musí být průkazné, příjmové a výdajové doklady musí být řádně označeny a očíslovány. Pokladník nesmí vést současně jinou pokladnu. V případě dočasné nepřítomnosti pokladníka pověří Výbor ZO vedením pokladny jiného funkcionáře Výboru ZO.²³

2.4.7 Kolektivní smlouva

V kolektivní smlouvě mezi odborovými orgány a zaměstnavateli usilují odbory o co nejpríznivější podmínky pro zaměstnance. Předchází se tak konfliktům a hledají se společně přijatelná východiska. Cílem kolektivního vyjednávání je především sjednávání kolektivních smluv, jejichž náplní jsou zejména mzdové a další pracovní podmínky zaměstnanců, ale také otázky BOZP, zavádění nových technologií, strukturálních změn a jejich sociálních důsledků, rekvalifikačních programů, doplňkových sociálních dávek a služeb apod.

Kolektivní smlouvy jsou pro zaměstnance důležité především proto, že jsou důležitým pramenem jejich práv, jsou právně závazné a splnění závazků se lze domáhat i soudní cestou. Mzdová úroveň zaměstnanců je příznivější v těch podnicích a firmách, kde se kolektivně vyjednává.²⁴

²³ Interní materiály ZO OS KOVO

²⁴ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 117 - 120

Kolektivní smlouva se uzavírá na dobu, která je v ní výslovně určena a nedojde-li k určení této doby, má se za to, že byla sjednána na jeden rok. Příslušný orgán je povinen obeznámit zaměstnance s obsahem kolektivní smlouvy nejpozději do 15 dnů od jejího uzavření. Smluvní strany jsou povinny uschovat kolektivní smlouvy po dobu nejméně pěti let od skončení doby jejich platnosti.²⁵

2.4.8 Druhy kolektivních smluv

Existují dva typy kolektivních smluv. Kolektivní smlouvy vyššího stupně a podnikové kolektivní smlouvy, které se uzavírají přímo pro jeden podnik. Kolektivní smlouvy vyššího stupně se uzavírají pro více než dva zaměstnavatele odborové organizace, nebo odborové svazy s organizacemi zaměstnavatelů.

Kolektivní smlouvy vyššího stupně se uzavírají pro větší počet zaměstnavatelů. V případě, že by podniková kolektivní smlouva byla pro zaměstnance méně výhodná než kolektivní smlouva vyššího stupně, byla by v této části podniková kolektivní smlouva neplatná a zaměstnavatel by musel plnit své závazky vůči zaměstnancům podle kolektivní smlouvy vyššího stupně.

Za zaměstnance musí uzavřít kolektivní smlouvu pouze odbory. Ve většině případů je to výbor odborové organizace nebo vyšší odborový orgán odborového svazu, jedná-li se o kolektivní smlouvy vyššího stupně. Jménem smluvních stran může jednat o návrhu kolektivní smlouvy a uzavírat ji orgán, popřípadě jeho člen, jindy jeden orgán nebo jeho člen vyjednává a jiný je oprávněn ji uzavřít. Toto je zakotveno ve stanovách odborové organizace nebo ve vnitřním předpisu příslušného odborového orgánu. Před uzavřením smlouvy musí dojít k jejímu schválení na členské schůzi, shromáždění delegátů, valné hromadě či jiném podobném zasedání.

2.4.9 Kolektivní smlouva základní organizace odborového svazu KOVO BRANO

Kolektivní smlouva ZO OS KOVO BRANO obsahuje 10 hlav, mezi které patří:

- Hlava I. – Základní ustanovení
- Hlava II. – Pracovně právní vztahy
- Hlava III. – Pracovní doba a doba odpočinku

²⁵ KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vyd. Praha: SONDY, 2002. s. 120

- Hlava IV. – Odměňování zaměstnanců
- Hlava V. – Sociální péče
- Hlava VI. – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci – ochrana životního prostředí
- Hlava VII. – Sociální účely
- Hlava VIII. – Odborová organizace zaměstnavatele
- Hlava IX. – Společná ustanovení

Kolektivní smlouva (dále jen KS) upravuje mzdová a ostatní práva v pracovněprávních vztazích, jakož i práva nebo povinnosti účastníků této KS. KS neukládá povinnosti jednotlivým zaměstnancům.

Ustanovení této KS vychází z ratifikovaných mezinárodních úmluv, zákoníku práce v platném znění a dalších zákonů a předpisů.

Analýza Hlavy V. Sociální péče kolektivní smlouvy BRANO a. s.:

Firma BRANO a. s. uzavírá kolektivní smlouvu se základní organizací OS KOVO, která má právo ovlivňovat ustanovení v kolektivní smlouvě. Mezi důležité části kolektivní smlouvy, o kterých jedná ZO OS KOVO se zaměstnavatelem, patří sociální péče, která je hrazena ze sociálního fondu.

Sociální péče, tak jak ji vymezuje kolektivní smlouva BRANO, v sobě zahrnuje např.:

Příspěvek na penzijní připojištění

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci, který je v pracovním poměru u zaměstnavatele, nejméně tři kalendářní měsíce příspěvek až do výše, kterou si hradí zaměstnanec, max. 300 Kč měsíčně. Podmínkou je, že tento příspěvek bude využit k důchodovým účelům.²⁶

Příspěvek na soukromé životní pojištění

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci příspěvek na soukromé životní pojištění za podmínky, že tento příspěvek bude využit k účelům dožití ve věku sjednaného ve smlouvě. Zaměstnanec má sjednané všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění s pojišťovnou,

²⁶ Interní materiály ZO OS KOVO

se kterou má zaměstnavatel uzavřenou rámcovou smlouvu. Výše příspěvku činí 500 Kč za měsíc. Tento příspěvek na soukromé životní připojištění nelze přiznat zaměstnanci:

- a) za měsíc, kdy zaměstnanci byla udělena neomluvená absence,
- b) od měsíce, kdy zaměstnanci byla dána výpověď z důvodů uvedených v § 52, písm. f) a g), zákoníku práce,
- c) za měsíc, ve kterém byl se zaměstnancem okamžitě zrušen pracovní poměr.

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci, který je u zaměstnavatele v pracovním poměru po zkušební době a který pracuje v namáhavých a rizikových pracovních podmínkách a je zařazen do 3. a 4. kategorie rizika ve strojírenské metalurgii, další příspěvek na životní pojištění, odpovídající počtu nepřetržitých odpracovaných let ve strojírenské metalurgii, max. v níže uvedené výši: za rozhodné období leden až duben stávajícího roku 4 800 Kč, za rozhodné období květen až říjen 7 200 Kč a za třetí období listopad až duben následujícího roku

7 200 Kč.

- | | |
|-------------------------------------|-------|
| a) od skončení zkušební doby 10 let | 2,5 % |
| b) od 10 let do 20 let | 3,3 % |
| c) od 20 let do 30 let | 3,7 % |
| d) od 30 let a více let | 4,6 % |

z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období.

Vyměřovacím základem se pro účely poskytnutí dalšího příspěvku zaměstnanci považuje úhrn příjmů zúčtovaných mu zaměstnavatelem v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění s výjimkou nezapočitatelných příjmů (náhrada škody, hodnota poskytnutých nepeněžitých plnění) za rozhodné období.

Za dobu nepřetržitých odpracovaných let ve strojírenské metalurgii se pro účely příspěvku považuje doba související s brannou činností, doba mateřské dovolené, jiného výkonu funkce člena orgánu odborové organizace a invalidního důchodu (vznikl následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, za které odpovídá zaměstnavatel), při opětovném návratu do pracovního poměru u zaměstnavatele.²⁷

²⁷ Interní materiály ZO OS KOVO

Pracovní výročí

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci, jehož pracovní poměr u zaměstnavatele a jeho právních předchůdců trval nepřetržitě více než 10 let při dovršení:

10 let odměnu ve výši	2 500 Kč	30 let odměnu ve výši	5 200 Kč
15 let odměnu ve výši	3 100 Kč	35 let odměnu ve výši	6 000 Kč
20 let odměnu ve výši	3 700 Kč	40 let odměnu ve výši	6 800 Kč
25 let odměnu ve výši	4 500 Kč	45 let odměnu ve výši	7 700 Kč

Odměnu lze vyplatit nejdříve ve vyúčtování mzdy za měsíc, ve kterém zaměstnanec dosáhl pracovního výročí.

Odměna při dovršení 50 let věku

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci, jehož pracovní poměr u zaměstnavatele trval nepřetržitě více než 10 let ke dni dosažení 50 let věku základní odměnu ve výši 4 600 Kč a za každý další odpracovaný rok 460 Kč. Odměna bude zaměstnanci zúčtována se mzdou za měsíc, kdy dovršil 50 let věku.

Odměna při odchodu do důchodu

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci, jehož pracovní poměr u zaměstnavatele trval nepřetržitě více než 10 let ke dni dosažení důchodového věku a ukončení pracovního poměru z důvodu odchodu do starobního důchodu, základní odměnu ve výši 5 600 Kč a za každý další odpracovaný rok 560 Kč. Při odchodu do předčasného důchodu ve smyslu platných právních předpisů náleží zaměstnanci odměna za stejných podmínek jako u starobního důchodu. U invalidního důchodu následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání podmínka nepřetržité práce 10 let v tomto případě odpadá.²⁸

²⁸ Interní materiály ZO OS KOVO

Stravování zaměstnanců a bývalých zaměstnanců ve vlastním zařízení

Zaměstnavatel zajistí v zařízeních k tomu určených stravování u stolu pro své zaměstnance, žáky, studenty a zaměstnance agentur, kteří vykonávají práci u zaměstnavatele, a bývalé zaměstnance (důchodce) tak, aby odpovídalo zásadám bezpečného a racionálního stravování a podporovalo zdraví zaměstnanců. Zaměstnanec a osoby uvedené výše hradí cenu hlavního jídla poníženou o příspěvek ze sociálních výdajů, který činí 33 Kč za každé jídlo, mimo agenturní zaměstnance, kde plnou cenu hradí agentura práce zaměstnavateli.²⁹

²⁹ Interní materiály ZO OS KOVO

3. ÚČETNÍ ASPEKTY

V rámci této kapitoly budou nejprve obecně popsány účetní aspekty neziskových organizací a legislativa, dle které se účetnictví neziskových organizací řídí. Dále zde budou podány informace o účetnictví v ZO OS KOVO a jako příklad budou uvedeny příspěvky ZO OS KOVO, jejich charakteristika a způsob účtování.

3.1 Legislativa neziskových organizací

Na účetnictví se pohlíží jako na soustavu informací, které v peněžních jednotkách vyjadřují, ale také měří hospodářskou činnost subjektu. Předmětem účetnictví neziskových organizací je nejen zachycovat stav majetku a závazků, ale také příjmů a výdajů, nákladů a výnosů a s tím souvisejících zjištění výsledku hospodaření. Účetnictví se řídí mnoha předpisy, které jsou na úrovni zákonů a norem. Základním kamenem všech účetních jednotek v České republice je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví. Účetním jednotkám vzniká povinnost vést účetnictví podle § 1 odst. 2 tohoto zákona. Neziskové organizace jsou právnickými osobami a z hlediska účetnictví také účetními jednotkami, proto musí respektovat zákon o účetnictví.³⁰

Účetnictví neziskových organizací dále upravují následující předpisy:

- Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- České účetní standardy č. 401 až č. 414 pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání a které účtují podle vyhlášky č. 504/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 507/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky

³⁰ § 1 a § 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

účtující v soustavě jednoduchého účetnictví. Tato vyhláška byla zrušena, avšak některé neziskové organizace se podle ní mohou nadále řídit.³¹

Vyhláška č. 504/2002 Sb., která provádí některá ustanovení zákona o účetnictví, se vztahuje na účetní jednotky uvedené v § 1 odst. 2 písm. a) a b) tohoto zákona a pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví. Jedná se především o následující účetní jednotky:

- a) politické strany a politická hnutí,
- b) církve a náboženské společnosti,
- c) občanská sdružení,
- d) zájmová sdružení právnických osob,
- e) obecně prospěšné společnosti,
- f) organizace s mezinárodním prvkem,
- g) společenství vlastníků jednotek,
- h) nadace a nadační fondy,
- i) veřejné vysoké školy
- j) jiné účetní jednotky, které nebyly založeny a zřízeny za účelem podnikání.

Tato vyhláška určuje pro vedení účetnictví v plném a zjednodušeném rozsahu způsob a rozsah sestavování účetní závěrky, dále také uspořádání, označení a obsahové vymezení položek majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce, uspořádání a obsahové vymezení vysvětlujících a doplňujících informací v příloze účetní závěrky, směrnou účtovou osnovu, účetní metody a metody přechodu z jednoduchého účetnictví na účetnictví a jiné.³²

Pro dosažení shody při používání účetních metod a pro zabezpečení vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek vydalo Ministerstvo financí s účinností od 1. 1. 2004 v souladu s § 36 odst. 1 zákona o účetnictví České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 504/2002 Sb. a u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání. Cílem standardů je podrobněji doplnit jednotlivé oblasti účtování, než je uvedeno v zákoně o účetnictví a vyhlášce. Do konce roku 2004 bylo třináct standardů označených čísly

³¹ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 87

³² MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 87

401 – 413. Ministerstvo financí 1. 1. 2005 doplnilo České účetní standardy o čtrnáctý standard č. 414, který se zabývá přechodem z jednoduchého účetnictví na účetnictví. Tyto standardy jsou pravidelně zveřejňovány ve Finančním zpravodaji.³³

Účetní jednotky by při vedení účetnictví měly dodržovat nejen zákon o účetnictví, vyhlášky a České účetní standardy, jak už bylo zmíněno výše, ale také zákoník práce, zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů a jiné zákony.

3.2 Účetní závěrka

Účetní závěrka je vrcholovým dokumentem, kterým se završují účetní práce účetní jednotky za celé účetní období. Musí utvořit souhrnný obraz o účetní jednotce včetně jejího hospodaření v minulém období. Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho podkladě poskytovala věrný a poctivý obraz o předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Věrný a poctivý obraz podává účetní závěrka tehdy, pokud obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu v souladu se způsoby oceňování, odpisování a dalšími účetními metodami.

Zákon o účetnictví rozlišuje tři druhy účetních závěrek:

- a) **řádná účetní závěrka** se sestavuje k poslednímu dni běžného účetního období,
- b) **mimořádná účetní závěrka** není řádnou účetní závěrkou a sestavuje se v dalších případech, zejména podle § 17 a § 19 ZoÚ.
- c) **meztímní účetní závěrka** je zvláštním typem účetní závěrky, která se sestavuje v průběhu účetního období i k jinému okamžiku než ke konci rozvahového dne. Účetní jednotka neuzavírá účetní knihy a inventarizaci provádí jen v případě vyjádření ocenění.³⁴

Účetní závěrka se skládá z rozvahy, výkazu zisku a ztrát a přílohy. V rozvaze jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv. Ve výkazu zisku a ztrát jsou obsaženy položky nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. Příloha obsahuje doplňující informace k rozvaze a výkazu zisku a ztrát. Přílohu tvoří tři části, přičemž dvě první části jsou

³³ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 154 - 162

³⁴ TAKÁČOVÁ, Hana. *Účetnictví neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. s. 122-124

povinné dle § 18 a 19 ZoÚ. Třetí část se zabývá údaji, které jsou důležité pro posouzení majetkoprávní situace a zároveň jsou rozhodující pro hospodaření účetní jednotky.³⁵

Účetní závěrka se sestavuje v plném rozsahu nebo ve zjednodušeném rozsahu. Podle § 18 odst. 3 zákona o účetnictví mohou sestavit ve zjednodušeném rozsahu účetní závěrku účetní jednotky, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Výjimku tvoří akciové společnosti, které sestavující účetní závěrku vždy v plném rozsahu.³⁶

ZO OS KOVO nemá ze zákona o účetnictví a zákona o sdružování občanů povinnost auditu účetní závěrky. Také není povinna sestavovat výroční zprávu k účetní závěrce. Účetní závěrka obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztrát a přílohu k účetní závěrce. Příloha doplňuje informace k rozvaze a výkazu zisku a ztrát. O činnosti ZO OS KOVO jsou členové informováni prostřednictvím zpráv z pravidelných zasedání Výboru ZO.

3.3 Účetní soustava a rozsah vedení účetnictví

Do roku 2003 jsme v české legislativě rozlišovali pro vedení účetnictví dva typy účetních soustav, a to jednoduché a podvojně účetnictví. Pojem podvojně účetnictví zaniklo a používá se jen označení účetnictví. Tyto dvě soustavy se mezi sebou liší určitou mírou složitosti a potřebnými informacemi. Od roku 2004 byly zrušeny účetní soustavy a poprvé se setkáváme s nově vymezeným rozsahem vedení účetnictví:

- a) zjednodušený rozsah vedení účetnictví
- b) plný rozsah vedení účetnictví

Od 1. 1. 2002 mohly podle § 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví občanská sdružení, jejich organizační složky a orgány, které mají právní subjektivitu, církve a náboženské společnosti, sdružení právnických osob, nadační fondy, pokud jejich příjmy nedosáhly výše 6.000.000 Kč. Dále také obecně prospěšné společnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a ostatní účetní jednotky, jímž to stanoví zvláštní právní předpis.

Některé neziskové organizace, které účtovaly do konce roku 2004 v soustavě jednoduchého účetnictví, mohly nadále toto účetnictví vést až do konce roku 2007 podle původních předpisů. Vztahují se na ně ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a také

³⁵ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 105 - 106

³⁶ TAKÁČOVÁ, Hana. *Účetnictví neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. s. 124

prováděcí právní předpisy, které upravují jednoduché účetnictví ve znění účinném ke dni 31. 12. 2003. Neziskové organizace mohly účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví za předpokladu, že k 31. 12. 2003 vedly tuto formu účetnictví.³⁷

Rok 2004 byl pro mnoho neziskových organizací průlomovým. V tomto roce se některé účetní jednotky připravovaly na přechod do nového systému účetnictví od začátku roku 2005. Koncem roku 2004 došlo k posunu v datu přechodu na účetnictví a od tohoto roku se hranice přechodu každoročně posouvala.³⁸

Právo účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví však neměly všechny neziskové organizace, ale jen ty, které byly uvedeny v § 38 zákona o účetnictví.³⁹

V roce 2007 se zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů novelizoval a podle tohoto zákona mohly v soustavě jednoduchého účetnictví i po 1. lednu 2008 účtovat občanská sdružení, jejich organizační jednotky, které mají právní subjektivitu, církve a náboženské společnosti nebo církevní instituce, jež jsou církevními právníckými osobami a honební společenstva. Tyto organizace mohou vést jednoduché účetnictví, pokud jejich příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhnou částku 3.000.000 Kč. Vztahují se na ně ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, jeho prováděcí právní předpisy ve znění platné k 31. prosinci 2003.⁴⁰

Rozdíly mezi jednoduchým účetnictvím a účetnictvím popisuje tabulka 3.1. Zde je např. uvedeno, že v jednoduchém účetnictví se účtuje o příjmech a výdajích, naopak v podvojném účetnictví o výnosech a nákladech. Navíc se v podvojném účetnictví po odečtení nákladů od výnosů zjišťuje výsledek hospodaření. Dalším rozdílem mezi těmito typy účetnictví je skutečnost, že při vedení jednoduchého účetnictví se sestavují výkazy o majetku a závazcích, zatímco v případě podvojného účetnictví dochází k sestavení rozvahy, výkazu zisku a ztrát a přílohy. Další příklady rozdílů přináší zmiňovaná tabulka.

³⁷ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 91 - 92

³⁸ KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. s. 56

³⁹ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 91

⁴⁰ KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. s. 11 - 12

Tabulka 3.1 Rozdíly mezi jednoduchým účetnictvím a účetnictvím

Jednoduché účetnictví	Účetnictví
V jednoduchém účetnictví účtujeme o příjmech a výdajích.	V podvojném účetnictví účtujeme o výnosech a nákladech. Odečtením nákladů od výnosu zjišťujeme výsledek hospodaření, o kterém účtujeme.
Při vedení jednoduchého účetnictví se sestavují výkazy o majetku a závazcích a výkazy o příjmech a výdajích.	Při vedení účetnictví se sestavuje rozvaha, výkaz zisku a ztrát a příloha
Příjmy a výdaje účtujeme podle skutečnosti, kdy jsou finanční prostředky přijaty nebo vydány.	O výnosech a nákladech účtujeme bez ohledu na okamžik úhrady.
O majetku, závazcích a pohledávkách neúčtujeme, ale evidujeme je.	Na rozdíl od jednoduchého účetnictví se v účetnictví účtuje o majetku, závazcích a pohledávkách.
V jednoduchém účetnictví je časové rozlišení jen výjimečné.	Časové rozlišení je povinné.

Zdroj: Krbečková, M., Plesníková, J. Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010

Jednoduché účetnictví musí být stejně jako účetnictví vedeno správně, přehledně, úplně, průkazně, srozumitelně a trvale. Účtování o peněžním hospodaření v peněžním deníku je odděleno od evidence majetku a závazků.⁴¹

3.3.1 Jednoduché účetnictví

Pokud odborové organizace splňovaly podmínky dle § 9 zákona o účetnictví platné k 31. 12. 2003, mohly účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví. V roce 2004 se většina účetních jednotek připravovala na přechod z jednoduchého účetnictví na účetnictví, jak už bylo zmíněno. Téhož roku mělo být zrušeno vedení jednoduchého účetnictví. Z novelizace zákona o účetnictví však vyplývá, že hranice se posouvala postupně až do roku 2007. Časová hranice byla poté zrušena a nahrazena novým kritériem, a to výší příjmů za předchozí období.

⁴¹ KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. s. 13

Zákon o účetnictví vypustil pojem jednoduché účetnictví, ale stále je možné za určitých podmínek postupovat podle vyhlášky č. 507/2002 Sb., pro účetní jednotky účtující v soustavě jednoduchého účetnictví, a to i po roce 2008.

Po roce 2008 mohou odborové organizace účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví, pokud splňují ustanovení § 38a zákona o účetnictví, a to za předpokladu, že jejich příjmy nepřesáhly za poslední účetní období částku 3.000.000 Kč. Dříve byla hranice příjmů na úrovni částky 6.000.000 Kč, ale postupem let došlo k jejímu snížení, tedy na částku 3.000.000 Kč. Právě tato skutečnost přinutila většinu účetních jednotek přejít na účetnictví, např. ve zjednodušeném rozsahu.

Pokud by se odborové organizace rozhodly vést jednoduché účetnictví, vyhláška č. 507/2002 Sb. obsahově vymezuje knihy v soustavě jednoduchého účetnictví, které mají být podkladem pro sestavení přehledu o majetku a závazcích a přehledu o příjmech a výdajích.⁴²

Účetní jednotky účtující v jednoduchém účetnictví vedou především následující účetní knihy:

- a) peněžní deník
- b) kniha závazků a pohledávek
- c) pomocné knihy, pokud pro ně mají použití (mezi ně zejména patří kniha dlouhodobého nehmotného majetku, kniha dlouhodobého hmotného majetku, kniha finančního majetku, kniha zásob, kniha cenin, mzdová agenda, karta zákonných rezerv, karta časového rozlišení výdajů).⁴³

3.3.2 Zjednodušený a plný rozsah vedení účetnictví

V roce 2004 byl zákon o účetnictví novelizován a upraven o nově definovaný rozsah vedení účetnictví, přičemž bylo zrušeno vedení jednoduchého účetnictví. Zákon přednostně ukládá účetním jednotkám vést účetnictví v plném rozsahu. Avšak pro některé jednotky by bylo vedení plného rozsahu administrativně náročné, proto pro některé druhy neziskových organizací, které jsou vymezeny v § 9 odst. 3 zákona o účetnictví, je dána možnost vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Účetní jednotky při vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu účtují o výnosech a nákladech, o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv a výsledku hospodaření. Zjednodušený rozsah vedení účetnictví

⁴² MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 91 - 92

⁴³ KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. s. 15 - 16

znamená, že účetní jednotka nepoužívá některá ustanovení zákona o účetnictví, která se týkají např. rezerv nebo opravných položek. Tento rozsah vedení účetnictví využívají především malé firmy, které v minulosti vedly jednoduché účetnictví.⁴⁴

Účetní jednotky účtují v následujících účetních knihách, pokud tento zákon nestanoví jinak:

- a) v deníku, v němž účetní zápisy uspořádají z hlediska časového (chronologicky),
- b) v hlavní knize, v níž účetní zápisy uspořádají z hlediska věcného (systematicky),
- c) v knihách analytických účtů, v nichž podrobně rozvádějí účetní zápisy hlavní knihy,
- d) v knihách podrozvahových účtů.⁴⁵

Zjednodušený rozsah vedení účetnictví je upraven v § 13a zákona o účetnictví a liší se od vedení účetnictví v plném rozsahu. Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu:

- a) sestavují účtový rozvrh, v němž mohou uvést pouze účtové skupiny, nevyžaduje-li zvláštní právní předpis členění podrobnější,
- b) mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,
- c) nepoužijí ustanovení § 25 odst. 3, s výjimkou odpisů,
- d) nepoužijí ustanovení § 26 odst. 3 týkající se rezerv a opravných položek, s výjimkou rezerv a opravných položek podle zvláštních právních předpisů,
- e) nepoužijí ustanovení § 27, s výjimkou § 27 odst. 3 při přeměně bytových družstev,
- f) sestavují účetní závěrku v rozsahu stanoveném pro jednotlivé skupiny účetních jednotek (§ 4 odst. 8) prováděcím právním předpisem.

3.3.3 Směrná účtová osnova

Zákon o účetnictví také ukládá odborovým organizacím sestavovat na základě směrné účtové osnovy svůj účtový rozvrh, který musí obsahovat veškeré potřebné syntetické či analytické účty a nelze jej během účetního období měnit. Účtový rozvrh lze pouze doplnit, aby bylo možno zaúčtovat veškeré účetní případy před sestavením účetní závěrky.

Účtová osnova je uspořádána s podrobností na účtové třídy, účtové skupiny a syntetické účty. Směrná účtová osnova je závazná pro všechny účetní jednotky až na výjimky, uvedené

⁴⁴ KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. s. 58

⁴⁵ § 13 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

v § 13a zákona o účetnictví. Tento paragraf se týká účetních jednotek, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a mohou používat pouze syntetické účty. Účtová osnova zahrnuje 10 účtových tříd od 0 do 9 uspořádaných dle ekonomického obsahu. Následně se začleňují do účtových skupin. Účetní jednotky si mohou samy zvolit název syntetických účtů, včetně očíslování a obsahu.⁴⁶

ZO OS KOVO si vytvořila vlastní účtovou osnovu, ve které dodržuje účtové třídy a účtové skupiny. Názvy a čísla syntetických účtů (třetí číslice) si určuje sama, podle obsahové náplně. Ke svým účtům si zvolila vhodnou analytickou evidenci. (viz. Příloha č. 1)

3.4 Účetnictví základní organizace odborového svazu KOVO BRANO

V této podkapitole budou podány základní informace o ZO OS KOVO BRANO. ZO OS KOVO je organizační jednotka občanského sdružení. ZO je zřízena za účelem zabezpečování činností v oblasti kultury, školství, vědy a vzdělávání, zdravotní a sociální péče, ekologie, tělovýchovy a sportu, výchovy a ochrany dětí a mládeže, rekreační, zájezdové a zájmové činnosti členů OS KOVO, kteří jsou evidováni v ZO. ZO byla evidována na Ministerstvu financí. ZO prostřednictvím příslušných orgánů ZO zastupuje zaměstnance podle zvláštního zákona. Pro naplňování svých cílů a poslání využívá všech forem a práv, daných mezinárodními smlouvami a úmluvami ratifikovanými a vyhlášenými ČR nebo jejími právními předchůdci, ústavou a ostatními zákony ČR. Také vykonává kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u zaměstnavatele, kde působí. Účetnictví ZO OS KOVO se řídí zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví v platném znění. Vedou **účetnictví v plném rozsahu**. Účetní záznamy jsou zpracovány interně za pomoci ekonomického a účetního softwaru Money S3. Účetnictví jako každé jiné musí být správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a vedené způsobem, který zaručuje trvalost účetních záznamů. Účetní záznamy jsou archivovány v souladu s § 31 a § 32 ZoÚ na pevném disku počítače a související písemnosti v počítači v sídle účetní jednotky. Povinností ZO je sestavovat přehled o majetku a závazcích, ale také o příjmech a výsledcích.

Řádnou úschovu a archivaci písemností zabezpečuje zejména předseda ZO a pokladní ZO, a to po dobu 5 let. Při zániku ZO se řídí archivace a úschova písemností zvláštním předpisem vydaným OS KOVO. Účetním obdobím účetní jednotky je kalendářní rok, tedy

⁴⁶ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 127

kalendářní rok začíná 1. 1. daného roku a končí rozvahovým dnem, kterým je dle § 19, odst. 1 ZoÚ 31. 12. daného roku.

Povinností ZO je provádět ročně na základě směrnice ZO inventarizaci. Inventarizace majetku a závazků je nedílnou součástí celého hospodaření ZO. Inventarizace peněžních prostředků se provádí 4x do roka. Práce na inventarizaci končí zpracováním písemné zprávy. Veškeré údaje získané z účetnictví představují důležitý podklad pro zpracování rozpočtu, řízení a kontrolu hospodaření a slouží k ochraně vlastnictví majetku a zamezení neoprávněného vynakládání finančních prostředků. ZO OS KOVO má v současné době 451 řádných členů (tj. členů, kteří měsíčně platí 1 % z čisté mzdy na členský příspěvek) a 441 důchodců (tj. členů, kteří platí členský příspěvek 156 Kč/rok).

Hospodářsko – správní výdaje ZO

Z odborových prostředků lze uhradit občerstvení do výše 100,- Kč na osobu a den u schůzové činnosti v případě výjezdu, u konference ZO bez podmínky výjezdu, dále do výše 250,- Kč na osobu a den u účasti na demonstraci mimo Moravskoslezský kraj a do výše 70,- Kč na osobu a den u sportovní činnosti, pokud není hrazen ze sociálního fondu.

Základní organizace za předchozího souhlasu Výboru ZO může poskytnout za podmínky dostatku finančních prostředků příspěvek ve výši 150,- Kč měsíčně na výdaje, které členovi Výboru ZO vznikly v souvislosti s výkonem funkce.⁴⁷

Z odborových prostředků lze uhradit věcné náklady v oblasti:

- a) vzdělání,
- b) tělovýchovy a sportu, pronájem sportovních zařízení,
- c) rekreační, včetně pobytů dětí,
- d) zájezdové a zájmové činnosti svých členů.

Vzdělání

ZO hradí veškeré náklady spojené se specializovanou formou vzdělávání, s účastí na vzdělávání (cestovné, registrační poplatky), s konáním vzdělávání v režii ZO (lektoři, nájem, ubytování atd.), s nákupem odborné literatury, knih, zákonů a tiskovin pro potřebu ZO.

⁴⁷ Interní materiály ZO OS KOVO

Tělovýchova a sport

Odborová organizace, za předpokladu dostatku finanční prostředků na tuto činnost, může poskytnout nepeněžní plnění na tělovýchovnou a sportovní činnost zaměstnance v rámci sportovních soutěží, organizovanou odborovou organizací. Za tělovýchovnou a sportovní činnost se považuje zejména pronájem sportovišť a zařízení, odměny za umístění, náklady na rozhodčí, náklady na dopravu pro účastníky, kteří jsou mimo sídlo zaměstnavatele, pořízení sportovního vybavení a pomůcek a náklady na občerstvení, maximálně do výše 80 Kč na účastníka za den. Také může přispívat na pronájem sportovišť a zařízení, sloužících sportovnímu vyžití zaměstnanců do výše 50 % ceny pronájmu sportoviště a zařízení, max. však do výše 70 Kč na účastníka na den a akci. Toto nepeněžní plnění lze poskytnout zaměstnanci max. 3x za kalendářní rok.

Proto, aby mohla být nárokována úhrada, musí pověřená osoba daného kolektivu před započítáním akce na Výboru ZO vyplnit žádost, kde uvede své jméno a příjmení, číslo hospodářského střediska, termín akce, počet účastníků. Po schválení žádosti Výborem ZO obdrží pověřená osoba prezenční listinu a přímo na akci zajistí podpisy účastníků a uhradí pronájem sportoviště. Daňový doklad musí být na jméno odborové organizace. Po skončení sportovní akce pověřená osoba odevzdá na Výboru ZO podepsanou prezenční listinu, daňový doklad a následně je prostřednictvím pokladny odborové organizace vyplaceno 50 % uhrazeného pronájmu za příslušné sportoviště.

Rekreační činnost

Odborová organizace může poskytnout zaměstnanci a jeho rodinnému příslušníkovi nepeněžní plnění ve výši 150 Kč na pobytový den za předpokladu, že tento pobyt zakoupí odborová organizace. Do pobytu nelze započítávat cestu tam a zpět. Také může poskytnout nepeněžní plnění ve výši 250 Kč na pobytový den na Horském hotelu Brans s. r. o. za předpokladu, že si zaměstnanec uhradí minimálně polopenzi a pobyt zakoupí odborová organizace. Také může poskytnout nepeněžní plnění zaměstnanci ve výši 250 Kč na využití jedné procedury ve wellness zařízení v tomto hotelu. Pokud je zaměstnanec členem ZO, může ZO dále poskytnout z odborových prostředků příspěvek na využití jedné procedury ve wellness zařízení v Horském hotelu Brans s. r. o. ve výši 200 Kč.

Pokud má ZO dostatek finančních prostředků, může poskytnout členovi z odborových prostředků příspěvek na pobyt organizovaný ZO ve výši 130 Kč na den a pobytový den na Horském hotelu Brans s. r. o. ve výši 200 Kč.

Nepeněžní plnění na rekreační činnost (včetně návštěvy wellness centra) lze poskytnout max. na 14 pobytových dnů v kalendářním roce).

Odborová organizace může také poskytnout zaměstnanci nepeněžní plnění do výše 100% nákladů na dopravu u zájezdové činnosti, kterou organizuje odborová organizace.⁴⁸

Tabulka 3.2 Příklad účtování rekreace

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
Příspěvek odborů – Malá Morávka	517530 / 211100	400,-

Zdroj: Vlastní zpracování

Pobyty dětí

Odborová organizace může poskytnout zaměstnanci nepeněžité plnění ve výši 120 Kč na pobytový den, max. však 14 pobytových dnů v kalendářním roce. Nepeněžní plnění lze poskytnout pouze na pobyty zaměřené na kulturu, školství, vědu, vzdělávání, zdravotní a sociální péči, tělovýchovu a sport, konané jak v tuzemsku, tak i v zahraničí. Také může poskytnout členovi příspěvek na pobyt dítěte do skončení povinné školní docházky ve výši 80 Kč na den, maximálně 14 pobytových dní v kalendářním roce celkem, max. do 100 % výše součtu plateb, kterou uhradil člen. Člen musí doložit na Výboru ZO vypovídající doklad, že dítě absolvovalo pobyt. Doložením tohoto dokladu vzniká členovi nárok na příspěvek.

Tabulka 3.3 Příklad účtování dětské rekreace

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
Příspěvek odborů – dětská rekreace	517520 / 211100	480,-

Zdroj: Vlastní zpracování

Koloběh vyřízení rekreačních pobytů, pobytu dětí a ostatních pobytů

Zaměstnanec si na Výboru ZO vyplní žádost o příspěvek na pobyt, kde uvede jméno a příjmení žadatele, jméno a příjmení dítěte, které se zúčastní pobytu, místo pobytu,

⁴⁸ Interní materiály ZO OS KOVO

právníckou, popřípadě fyzickou osobu, číslo účtu, den nástupu, den ukončení a celkovou částku za pobyt. Po úhradě rozdílu mezi celkovou částkou a výši nepeněžního plnění mu bude předán pobytový poukaz a odborová organizace finančním příkazem uhradí právnícké či fyzické osobě celkovou částku za pobyt. Po ukončení pobytu odevzdá zaměstnanec na Výboru ZO potvrzený pobytový poukaz.

Podle druhu rekreace zaúčtuje účetní v základní organizaci poukaz. Mezi pobyty, které poskytuje ZO OS KOVO BRANO, patří zejména rekreace na Malé Morávce, v Harrachově, dětské pobyty a ostatní pobyty. Jelikož zaměstnavatel přispívá na rekreaci, bude se celková částka dělit na dva účty, a to na příspěvek zaměstnavatele a úhradu zaměstnance.⁴⁹

Tabulka 3.4 Účtování rekreace podle druhu a místa

Druh rekreace	Text účetního případu	Účet MD / D
Pobyt na Malé Morávce	Příspěvek zaměstnavatele	517410 / 378310
	Úhrada zaměstnance	211100 / 378310
Pobyt v Harrachově	Příspěvek zaměstnavatele	517420 / 378320
	Úhrada zaměstnance	211100 / 378320
Dětské pobyty	Příspěvek zaměstnavatele	517430 / 378330
	Úhrada zaměstnance	211100 / 378330
Ostatní pobyty	Příspěvek zaměstnavatele	517440 / 378340
	Úhrada zaměstnance	211100 / 378340

Účty jsou doplněny o vhodné analytické účty z účtové osnovy ZO OS KOVO BRANO

Tabulka 3.5 Úhrada faktur dle typu rekreace

Úhrada faktur dle typu rekreace	
Malá Morávka	378310 / 321100
Harrachov	378320 / 321100
Pobyty dětí	378330 / 321100
Ostatní pobyty	378340 / 321100

Zdroj: Vlastní zpracování

⁴⁹ Interní materiály ZO OS KOVO

Ostatní plnění z odborových prostředků

Pokud má ZO dostatek finančních prostředků k uspokojení zájmů a sociálních potřeb všech členů, lze členovi na návrh předsedy ZO a schválení ve Výboru ZO poskytnout peněžité plnění u příležitosti:

- **bezplatného odběru krve**, a to u desátého odběru částku do výše 500 Kč, dvacátého odběru částku do výše 700 Kč, třicátého odběru částku do výše 900 Kč, čtyřicátého odběru částku do výše 1200 Kč, čtyřicátého prvního a každého dalšího odběru částku do výše 120 Kč za každý odběr,

Tabulka 3.6 Příklad účtování odběru krve

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
Odběr krve	541140 / 211100	120,-

Zdroj: Vlastní zpracování

- **narození dítěte** – při narození dítěte má člen (matka, popřípadě otec dítěte) nárok na peněžité plnění ve výši 2 000 Kč za každé narozené dítě. Žadatel na Výboru ZO vyplní žádost o poskytnutí peněžitého plnění a doloží fotokopii rodného listu dítěte,

Tabulka 3.7 Příklad účtování narození dítěte

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
Narození dítěte	541160 / 211100	2 000,-

Zdroj: Vlastní zpracování

- **odchodu do důchodu** po dokončeném roku členství ve výši 60 Kč za každý další dokončený kalendářní rok členství v odborech,
- **50 let věku člena** po dokončeném roku členství ve výši 50 Kč za každý další dokončený kalendářní rok členství v odborech,
- **50 let věku** a každých dalších 5 let věku člena – člen získá peněžité plnění ve výši 300 Kč. V případě úsekového důvěrníka na návrh předsedy ZO lze tuto částku navýšit do výše 500 Kč,

Tabulka 3.8 Příklad účtování životního jubilea

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
50 let věku	541110 / 211100	2 150,-

Zdroj: Vlastní zpracování

Příklad účtování se týká člena, který je úsekovým důvěrníkem odborů 33 let.

- **podpora při úmrtí člena** - při úmrtí člena OS KOVO registrovaného v ZO lze poskytnout osobě, která měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR a která členovi prokazatelně na vlastní náklady vypravila pohřeb, finanční podporu na pohřeb ve výši 1 500 Kč. Osoba, která podává na odbory požadavek na tuto finanční podporu, musí doložit fotokopii úmrtního listu a uhrazené faktury za vybavení pohřbu. Nárok na podporu vzniká dnem, kdy došlo k pohřbení. Podmínkou pro výplatu podpory je dostatek finančních prostředků ZO a předchozí souhlas Výboru ZO.⁵⁰

Tabulka 3.9 Příklad účtování pohřebného

Text účetního případu	Účet MD / D	Částka v Kč
Pohřebné	541200 / 211100	1 500,-
Podpůrný fond	541300 / 211100	2 000,-
Pohřební kytice	501320 / 211100	450,-

Zdroj: Vlastní zpracování

Částka 1 500 Kč je tvořená ze zaplacených členských příspěvků člena ZO ve výši 1 % ze mzdy. Částka 2 000 Kč je tvořená příspěvkem ve výši 3 Kč měsíčně.

⁵⁰ Interní materiály ZO OS KOVO

4. DAŇOVÁ SPECIFIKA

Daň lze charakterizovat jako zákonem stanovenou povinnou platbu do státního rozpočtu, která je neúčelová, nenávratná a neekvivalentní. Daně jsou placeny pravidelně v určitých intervalech.

4.1 Daň z příjmů

Zákon č. 586/1992 Sb., upravuje daň z příjmů právnických i fyzických osob. Zdanění neziskových organizací je jednou z obtížnějších kapitol zákona o daních z příjmů. Dani z příjmů podléhají finanční příjmy fyzických a právnických osob. Daň z příjmu fyzické osoby je uvedena v podkapitole 4.1.2 (příklad dohody o provedení práce).

4.1.1 Daň z příjmů právnických osob

Podnikatelský subjekt sleduje své příjmy a výdaje v celém souhrnu buď v jednoduchém, nebo podvojném účetnictví a sčítá výsledky hospodaření, tedy i s výsledky ztrátovými.

U zdanění daní z příjmů neziskových organizací je velmi důležité rozlišovat činnost hlavní a vedlejší. Pro vymezení hlavní činnosti se vychází ze statutu, stanov, zřizovacích nebo zakladatelských listin. Hlavní činností se rozumí činnost, pro kterou byla organizace zřízena zvláštním právním předpisem, zřizovací listinou nebo jiným dokumentem. Vedlejší činnost, neboli také doplňková, hospodářská činnost je vymezena ve statutu, zřizovací nebo zakladatelské listině.

U poplatníků, kteří nebyli založeni či zřízeni za účelem podnikání, dani podléhají pouze příjmy ze ziskové činnosti. Pokud příjmy přesahují výdaje z této činnosti, stávají se součástí základu daně. Zdaňovacím obdobím daní z příjmů je kalendářní nebo hospodářský rok, popřípadě účetní období, které může být delší.⁵¹

Příjmy lze rozdělit na:

- příjmy, které nejsou předmětem daně (§ 18 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. b) a c)),
- příjmy, které nejsou předmětem daně za určitých podmínek (§ 18 odst. 4 písm. d)),

⁵¹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. s. 158

- příjmy, které jsou předmětem daně, ale jsou od daně osvobozené (§ 19 odst. 1 písm. a), b), e), f) a r)),
- příjmy, které jsou předmětem daně
- příjmy vyplývající z jejich poslání, jsou vymezeny ve statutech, zřizovacích listinách (§ 18 odst. 4 písm. a)).⁵²

Příjmy, které jsou předmětem daně

Předmětem daně z příjmů u poplatníků, kteří nebyli založeni nebo zřízení za účelem podnikání, jsou příjmy z reklam, z členských příspěvků, s výjimkou příspěvků osvobozených, příjmy z nájemného a příjmy z činností vyplývajících z poslání neziskových organizací pouze v případě, že příjmy jsou vyšší než náklady.

Příjmy, které nejsou předmětem daně

U poplatníků, kteří nebyli zřízení za účelem podnikání, nejsou předmětem daně z příjmů příjmy dosažené z hlavní činnosti, jestliže náklady na tyto příjmy byly vyšší. Předmětem daně z příjmů nejsou úroky z vkladů na běžném účtu, dále také příjmy získané nabytím akcií podle zákona č. 92/1991 Sb., příjmy získané zděděním a darováním nemovitosti, movitých věcí či majetkového práva.⁵³

Příjmy, které jsou osvobozené od daně z příjmů

Od daně jsou osvobozeny podle stanov, statutu, zřizovacích listin nebo zakladatelských listin členské příspěvky přijaté odborovými organizacemi.⁵⁴

Základ daně

Základem daně z příjmů je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, převyšují výdaje, přitom se musí respektovat jejich věcná a časová souvislost.

⁵² MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 2009. s. 165

⁵³ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2010. s. 159

⁵⁴ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 2009. s. 167

Podle zákona o daních z příjmů jsou odborové organizace povinny vést účetnictví tak, aby příjmy, které jsou předmětem daně, byly odděleny od příjmů, které předmětem daně nejsou nebo jsou od daně osvobozeny, a to nejpozději ke dni účetní závěrky.

Poté se zjišťuje výsledek hospodaření před zdaněním jako rozdíl mezi výnosy a náklady, popřípadě u odborových organizací, které ještě účtují v soustavě jednoduchého účetnictví, se zjistí základ daně rozdílem příjmů a výdajů.⁵⁵

Položky odčitatelné od základu daně

Pokud odborová organizace vykáže základ daně, může od něho odečíst odčitatelné položky:

- daňová ztráta – může vzniknout odborovým organizacím pouze u hospodářské činnosti a daňovou ztrátu lze odečíst nejdéle v 5 zdaňovacích obdobích po období, za které byla vyměřena,
- 100 % výdajů, které poplatník vynaložil na výzkum a vývoj.⁵⁶

Odborové organizace, které nejsou založené nebo zřízené za účelem podnikání, mohou uplatnit tzv. specifickou odčitatelnou položku, která se vyznačuje tím, že základ daně (snížený o případnou daňovou ztrátu) lze snížit ještě o 30 %. Prostředky, které byly získány tímto odpočtem, musí být použity pouze na financování výdajů (nákladů), souvisejících s příjmy z hlavní činnosti, nejpozději však ve třech po sobě jdoucích zdaňovacích obdobích. Pokud bude 30 % snížení nižší než 300.000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300.000 Kč, maximálně však do výše základu daně, nejvíce lze odpočítat 1.000.000 Kč.

Základ daně snížený o položky podle § 34 a § 20 se zaokrouhluje na celé tisícikoruny dolů a daní se sazbou daně, která pro rok 2011 a 2012 činí 19 %.⁵⁷

Od základu daně sníženého podle § 34 zákona o dani z příjmů lze odečíst hodnotu darů poskytnutých právnickým osobám se sídlem na území České republiky, pokud hodnota daru činí alespoň 2.000 Kč. Hodnotou daru je nejvýše zůstatková cena hmotného darovaného majetku nebo hodnota zachycená v účetnictví u ostatního majetku. Celkově je možno odečíst nejvýše 5 % ze základu daně sníženého podle § 34.

⁵⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: EKOPRESS, 2010. s. 161

⁵⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru – Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: EKOPRESS, 2010. s. 163

⁵⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru – Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: EKOPRESS, 2010. s. 163-164

Daňová povinnost ZO OS KOVO

ZO OS KOVO sleduje veškeré náklady a výnosy pod jednou hlavní činností, specifikovanou podle jejich statutu. Přehled nákladů a výnosu je zobrazen v následující tabulce 4.1.

Tabulka 4.1 Náklady a výnosy ZO OS KOVO za rok 2010 v Kč

NÁKLADY	
DRUH	HLAVNÍ ČINNOST
Spotřebované nákupy	40 022,-
Služby	1 008 565,-
Osobní náklady	33 897,-
Daně a poplatky	36 190,-
Ostatní náklady	486 209,-
Odpisy	215 487,-
Náklady celkem	1 820 370,-
VÝNOSY	
DRUH	HLAVNÍ ČINNOST
Tržby z prodeje služeb	390 000,-
Úroky	9 358,-
Přijaté příspěvky (dary)	1 339 987,-
Přijaté členské příspěvky	920 988,-
Výnosy celkem	2 660 333,-
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ PŘED ZDANĚNÍM	
Výnosy – náklady	839 963,-

Zdroj: Interní doklady ZO OS KOVO, vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že výsledek hospodaření z hlavní činnosti je ziskový, což znamená, že bude předmětem daně z příjmů.

Tabulka 4. 2 Výpočet daně z příjmů ZO OS KOVO

Text	Částka v Kč
Výsledek hospodaření před zdaněním	839 963,-
+ Výdaje související s osvobozenými a nezdaněnými příjmy	1 506 388,-
- Příjmy, které nejsou předmětem daně	1 344 626,-
- Příjmy od daně osvobozené	920 988,-
Základ daně před odpočty	80 737,-
- Daňová ztráta	80 737,-
Snížený základ daně	0,-
Daň 19 %	0,-
Daň po slevě	0,-

Zdroj: Interní doklady ZO OS KOVO, vlastní zpracování

Hodnota výdajů souvisejících s osvobozenými a nezdaněnými příjmy byla získána tak, že od celkových nákladů 1 820 370 Kč bylo odečteno pojištění a jiné ostatní náklady (účet 549) a odpisy (účet 551). Příjmy v celkové výši 1 344 626 Kč, které nejsou předmětem daně, byly vypočteny součtem darů (účet 682) a úroků z běžného účtu (účet 644). Podle § 19 odst. 1a) ZDP jsou od daně osvobozeny členské příspěvky, v našem případě ve výši 920 988 Kč.

ZO OS KOVO měla ztrátu v roce 2009 ve výši 118 927 Kč, kterou mohla v následujících letech uplatnit jako odčitatelnou položku od základu daně. Jelikož v roce 2010 vznikl kladný základ daně, ZO využila možnost snížení základu daně o daňovou ztrátu z roku 2009, ale jen do výše základu daně, který činil 80 737 Kč. Uplatněním této odčitatelné položky nevznikla ZO povinnost odvést daň z příjmů právnických osob v roce 2010.

4.1.2 Daň z příjmů fyzických osob

ZO OS KOVO odvádí daň z dohod o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být kromě základních údajů o osobě stanoven druh práce, rozsah práce, den výkonu práce, výše odměny, splatnost odměny, termín a místo výplaty. Odborová organizace odvádí

u dohod o provedení práce srážkovou daň ve výši 15 % z odměn. Dohody musí být vždy podepsány oběma smluvními stranami a opatřeny datem podpisu (viz. Příloha č. 3).⁵⁸

4.2 Silniční daň

Na odborové organizace se může vztahovat daň silniční, která je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., v platném znění. Silniční daň řadíme mezi daně majetkové.

Předmětem daně jsou podle § 2 odst. 1 tohoto zákona silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, registrovaná v ČR nebo v zahraničí, provozovaná na území ČR, jsou-li používána nebo určena k podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti nebo jsou používána v přímé souvislosti s podnikáním anebo k činností, z nichž plynoucí příjmy jsou předmětem daně z příjmů.

U neziskových organizací jsou předmětem silniční daně vozidla plně nebo zčásti využívána v hospodářské činnosti nebo v jednotlivých činnostech hlavní činnosti, které budou podléhat dani z příjmů. V případě, že organizace používá motorová vozidla pouze zčásti za účelem podnikání, může si do nákladů nutných k dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatnit pouze poměrnou část odpisů. Jestliže nezisková organizace používá vozidlo pro hlavní i doplňkovou činnost, musí sledovat odděleně za tyto činnosti ujeté kilometry a pak podle nich rozdělit náklady (příkladem nákladů mohou být odpisy, spotřeba pohonných hmot, silniční daň) na jednotlivé činnosti.⁵⁹

Zdaňovacím obdobím silniční daně je kalendářní rok. Daňové přiznání podává poplatník nejpozději do 31. ledna kalendářního roku, následujícího po uplynutí zdaňovacího období. Poplatník platí zálohy na daň silniční v termínech, uvedených v zákoně o dani silniční, konkrétně v § 10. Daň a záloha na daň za jednotlivá vozidla se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.⁶⁰

ZO OS KOVO není vlastníkem silničního motorového vozidla, a proto není poplatníkem daně silniční.

⁵⁸ Interní zdroje ZO OS KOVO

⁵⁹ URBANCOVÁ, A., KRYŠKOVÁ, Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 2. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. s. 191

⁶⁰ URBANCOVÁ, A., KRYŠKOVÁ, Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 2. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. s. 191

4.3 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů. Daň z nemovitostí se skládá ze dvou daní:

1) daň z pozemků,

2) daň ze staveb.

Podle zákona jsou osvobozeny od daně všechny pozemky a stavby, které má nezisková organizace ve svém vlastnictví. Nárok na osvobození se uplatní podáním daňového přiznání. Poplatníkem daně z pozemků je vždy vlastník pozemku.⁶¹

V zákoně o dani z nemovitostí můžeme vyčíst pozemky, které jsou od daně osvobozeny. Osvobození, které se vztahuje na odborové organizace, vyplývá z § 9 odst. 1f), kde je uvedeno, že od daně jsou osvobozeny nemovitosti ve vlastnictví sdružení občanů.

Odborové organizace se stanou plátcem daně z nemovitostí, pokud stavby a pozemky pronajímají nebo tento majetek slouží k hospodářské, doplňkové činnosti.⁶²

Pozemky a stavby jsou od daně osvobozeny, nejsou-li využívány k podnikatelské činnosti nebo pronajímány.⁶³

Základ daně a sazba daně z pozemků

Základem daně z pozemků je cena pozemku zjištěná násobením skutečné výměry pozemků v m². Sazbou daně z pozemků je buď pevná částka v Kč/m² nebo procento ze základu daně. Základní sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel.⁶⁴

Předmět daně, základ daně a sazba daně ze staveb

Předmětem daně ze staveb jsou stavby na území České republiky, na které byl vydán kolaudační souhlas, stavby podléhající oznámení stavebnímu úřadu, stavby, pro které bylo

⁶¹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. s. 169

⁶² URBANCOVÁ, A., KRYŠKOVÁ, Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 2. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. s. 193

⁶³ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 215

⁶⁴ § 5 odst. 1 a § 6 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

vydáno kolaudační rozhodnutí nebo kolaudačnímu rozhodnutí podléhají, byty a také nebytové prostory. Poplatníkem daně je většinou vlastník stavby, bytu nebo nebytového prostoru.

Základ daně ze staveb je určen výměrou půdorysu nadzemní části stavby v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Sazba daně je určena u různých druhů staveb v Kč/m². Základní sazba daně se zvyšuje za každé další nadzemní podlaží. Poté se násobí koeficientem, přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu.⁶⁵

Společná ustanovení daně z pozemků a daně ze staveb

Zdaňovacím obdobím daní z nemovitostí je kalendářní rok. Poplatník daně z pozemků a ze staveb musí podat daňové přiznání příslušnému správci daně do 31. ledna zdaňovacího období. Daňové přiznání se nepodává, pokud je poplatník podal již v předchozích letech a nedošlo ke změnám. Daň z pozemků a ze staveb se zaokrouhluje na celé Kč nahoru. Daň z nemovitostí je splatná ve dvou stejných splátkách, a to nejpozději do 31. května a do 30. listopadu běžného zdaňovacího období.⁶⁶

ZO OS KOVO je vlastníkem Horského hotelu Brans s. r. o., tudíž je poplatníkem daně z nemovitostí.

4.4 Daň darovací

Daň darovací je upravena zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně darovací je bezúplatné nabytí majetku. Pod pojmem bezúplatné nabytí se rozumí, že za poskytnutí daru se dárci nedostane žádná protihodnota. Majetkem se pro účely daně darovací rozumí nemovitosti, movitý majetek či jiný majetkový prospěch.

Poplatníkem daně darovací je podle § 5 zákona o dani darovací nabyvatel, tzn. odborová organizace. Dárce, tedy poskytovatel daru, je ručitel daně.

Podle platných právních předpisů, především daňových zákonů, může zaměstnavatel, právnická osoba v podnikatelské sféře podporovat činnost odborové organizace finančním darem hrazeným ze sociálního fondu, popřípadě ze zisku po zdanění.

⁶⁵ § 7 odst. 1, §10 odst. 1 a § 11 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ § 13, § 13a) a § 14 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Zaměstnavatel může poskytnout finanční podporu ze sociálního fondu, resp. ze zisku po zdanění na základě dohody v kolektivní smlouvě nebo na základě darovací smlouvy. Ta se používá zejména tam, kde kolektivní smlouva z nějakého důvodu není uzavřena. Výše daru závisí na dohodě sociálních partnerů. Maximální hodnota daru není nijak omezena. Sociální partneři si výši daru stanoví v kolektivní smlouvě. Nejčastěji se stanoví procentem z celkové tvorby sociálního fondu na příslušný kalendářní rok, procentem z hodnoty čistého zisku dosaženého za kalendářní rok, absolutní částkou na jednoho člena nebo absolutní částkou na kalendářní rok.⁶⁷

Osvobození od daně darovací

Od daně darovací jsou osvobozeny vklady na účtech u bank a poboček zahraničních bank působících na území České republiky, peněžní prostředky v české nebo cizí měně a cenné papíry v tuzemsku, pokud úhrnná částka všech těchto hodnot nepřevyšuje u osob III. skupiny 20.000 Kč u každého jednotlivého poplatníka. *„Daň se vybere z té části movitého majetku nabyvaného každým nabyvatelem, která převyšuje uvedené částky.“*⁶⁸

Tzn. dar do výše 20.000 Kč od téhož dárce za dva kalendářní roky po sobě jdoucí je od daně darovací osvobozen. Částka nad tuto hodnotu je předmětem daně darovací.

Postup a podmínky při uplatňování osvobození od daně darovací

První - Organizace musí být právnickou osobou se sídlem v České republice. Tuto podmínku by měly splňovat všechny odborové organizace.

Druhá – musí být právnickou osobou se sídlem na území České republiky, která byla zřízena k zabezpečování jedné nebo více činností vyjmenovaných v § 20 odst. 4 písm. a) zákona o dani darovací. Zda byla odborová organizace zřízena k těmto účelům, musí vyplývat z jejich stanov (statutu). Odborová organizace se z aktivit uvedených v § 20 odst. 4 zákona o dani darovací zaměřuje především na činnosti v oblasti kultury, vzdělávání, školství, tělovýchovy, sportu a ochrany dětí a mládeže

Třetí – dar musí mít charakter bezúplatného nabytí majetku a musí být určen a financován na činnosti vyjmenované v § 20 odst. 4 písm. a) zákona o dani darovací.

⁶⁷ Interní dokument OS KOVO

⁶⁸ Interní dokument OS KOVO

Čtvrtá – použije-li odborová organizace dar na financování jiných činností, než které jsou vymezeny v § 20 odst. 4 písm. a) zákona o dani darovací, takto použitý dar je předmětem daně darovací.

Povinnosti odborové organizace jako poplatníka daně darovací

Odborové organizace musí vést průkaznou evidenci o použití darů a podat daňové přiznání k dani darovací ve stanoveném termínu.

Pokud odborová organizace dostala dar (bezúplatné nabytí majetku), má povinnost podat místně příslušnému správci daně přiznání k dani darovací.

Daňové přiznání k dani darovací se nepodává při bezúplatném nabytí majetku, je-li od daně osvobozen podle § 19 odst. 1 až 4 a 6, podle § 20 odst. 1 nebo odst. 14. Podáním daňového přiznání je povinnost odborové organizace splněna. Konečná daňová povinnost odborové organizace je splněna za předpokladu, použije-li dar na účely, které jsou dle § 20 odst. 4 písm. a) zákona o dani darovací od daně osvobozené.⁶⁹

Dodatečné daňové přiznání

Pokud by odborová organizace použila dar na účely, které nejsou od daně darovací osvobozeny, je povinná podat místně příslušnému správci daně dodatečné daňové přiznání. Lhůta pro podání dodatečného daňového přiznání je do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém bylo zjištěno, že dar byl použit na účely, které nejsou osvobozeny od daně darovací. Správce daně vypočte a vyměří daň na základě dodatečného daňového přiznání.

Jak postupovat v případě, kdy je část daru určena na činnosti, které jsou od daně darovací osvobozeny, a část na účely, které nejsou osvobozeny od daně darovací.

Pokud darovací smlouva nebo kolektivní smlouva stanoví, že část příspěvku je určena na činnosti, které jsou dle § 20 odst. 4 písm. a) zákona o dani darovací osvobozeny od daně darovací, a část daru je určena na plnění, které nejsou od daně darovací osvobozeny, má odborová organizace povinnost podat dvě daňová přiznání.

Jedno daňové přiznání se podává na tu část daru, která je od daně darovací osvobozena. Daňové přiznání zahrnuje celou hodnotu daru, připsanou na účet odborové organizace v příslušném zdaňovacím období, na účely osvobozené od daně darovací.

⁶⁹ Interní dokument OS KOVO

Druhé daňové přiznání se podává na tu část hodnoty daru, která není osvobozena od daně darovací. Přiznání obsahuje celou hodnotu daru, která není osvobozená od daně darovací a která byla připsána na účet odborové organizace. Správce daně vypočte a vyměří daň na základě platebního výměru. Poplatník je povinen zaplatit daň nejpozději do 30 dnů ode dne doručení platebního výměru na daň. Pokud odborová organizace zaplatí daň, je její povinnost splněna.⁷⁰

Daň darovací základní organizace odborového svazu KOVO

ZO OS KOVO přijala dary, které jsou podle § 20 zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí od daně osvobozené. Nárok na osvobození si odborová organizace uplatnila podáním daňového přiznání. Daňové přiznání k dani darovací podává v zákonem stanovené lhůtě do 30 dnů ode dne, v němž došlo k nabytí daru.

Výše přijatých darů z daňového přiznání ZO OS KOVO

ZO OS KOVO přijala v roce 2011 finanční dary v celkové výši 1 558 900 Kč. Mezi dárce se řadí:

Tabulka 4.3 Přijaté dary

DÁRCI	ČÁSTKA DARU V KČ
BRANO a. s.	1 161 731,-
BRANO GROUP, a. s.	281 164,-
OTSUKA BRANO s. r. o.	74 271,-
Deltacol CZ s. r. o.	15 000,-
Deltacol CZ s. r. o.	4 610,-
OTSUKA BRANO s. r. o.	22 124,-
Celkem:	1 558 900,-

Zdroj: Interní materiály ZO OS KOVO, vlastní zpracování

⁷⁰ Interní dokument ZO OS KOVO

Zdaňování příspěvků ZO OS KOVO

Finanční prostředky na příspěvky získává ZO OS KOVO od dárců, kteří byli uvedeni již výše, formou finančního daru. Příspěvky poskytuje ZO OS KOVO svým členům a daň z nich neodvádí. Daň z příspěvků odvádí finančnímu úřadu dárce.

4.5 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně z přidané hodnoty je dodání zboží nebo převod nemovitostí, poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani s místem plnění v tuzemsku, pořízení zboží z jiného členského státu EU za úplatu nebo dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku apod. Územní působností se pro účely tohoto zákona rozumí tuzemsko (ČR), území Evropské unie, třetí země (území mimo Evropskou unii).⁷¹

Osoby povinné k dani jsou podle § 5 zákona o dani z přidané hodnoty fyzické osoby, právnické osoby nebo právnické osoby, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, pokud uskutečňují ekonomickou činnost. Odborové organizace, pokud uskutečňují samostatně ekonomickou činnost, stávají se **osobami povinnými k dani**. Ekonomickou činností se rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků, osob poskytujících služby, využívání hmotného a nehmotného majetku k získání příjmů, je-li tento majetek využíván soustavně, tedy je dlouhodobě pronajímán. Soustavnou činností se také rozumí činnosti sezónní a akce, jejíž pořádání se uskutečňuje v pravidelných intervalech, např. jednou za rok.⁷²

Za soustavnou činnost nelze považovat činnosti nahodilé, které se nepředpokládají. To znamená, že pokud odborové organizace předpokládají výskyt určité činnosti každoročně, jedná se o soustavnou činnost, nikoliv nahodilou.⁷³

Osoba povinná k dani se musí registrovat jako plátce daně z přidané hodnoty, pokud překročí obrát 1.000.000 Kč nejdéle za 12 kalendářních měsíců. Do obrátu se zahrnují úplaty bez daně, včetně dotace k ceně, které osobě povinné k dani náleží za uskutečněná plnění,

⁷¹ § 3 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ URBANCOVÁ, A., KRYŠKOVÁ, Š. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 2. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. s. 189

kterými jsou dodání zboží, převod nemovitosti a poskytnutí služby, s místem plnění v tuzemsku, jde-li o úplaty za:

- a) zdanitelné plnění,
- b) plnění osvobozené od daně s nárokem na odpočet daně,
- c) plnění osvobozené od daně bez nároku na odpočet daně podle § 54 až 56, jestliže nejsou doplňkovou činností uskutečňovanou příležitostně.

Do obratu se nezahrnují úplaty za prodej dlouhodobého majetku.⁷⁴

Povinnost přiznat a zaplatit daň z přidané hodnoty může neziskové organizaci vzniknout i jako **osobě identifikované k dani**, pokud nezisková organizace neuskutečňuje ekonomické činnosti, ale pořídí zboží z jiného členského státu v hodnotě 326 000 Kč v kalendářním roce nebo je jí zasíláno zboží, které je předmětem spotřební daně.

Osoba identifikovaná k dani je povinná předložit přihlášku k registraci do 15 dnů ode dne překročení částky 326 000 Kč, a to místně příslušnému správci daně.

Osvobozená plnění se rozlišují na plnění osvobozená s nárokem na odpočet a plnění osvobozená bez nároku na odpočet. U neziskových organizací jsou osvobozena plnění bez nároku na odpočet mimo jiné činnosti jako např. výchova a vzdělávání, zdravotnické služby, sociální pomoc, převod a nájem pozemků, staveb a bytů a další plnění podle § 61.⁷⁵

ZO OS KOVO není osobou povinnou k dani ani osobou identifikovanou k dani z přidané hodnoty.

⁷⁴ § 6 odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. s. 165

5. ZÁVĚR

Úloha odborových organizací je v současnosti v podnicích často nezbytná. Odborové organizace jsou častým prostředníkem mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. Jejím základním cílem je ochrana práv a zájmů zaměstnanců, a to jak těch, kteří jsou v takové organizaci sdružení, tak těch, kteří nejsou členy organizace, ale jsou zaměstnanci podniku, ve kterém odborová organizace působí.

Cílem bakalářské práce byla charakteristika právních, daňových a účetních aspektů odborových organizací. Dílčím cílem práce bylo provedení analýzy právní, účetní a daňové problematiky konkrétní odborové organizace - základní organizace odborového svazu KOVO, která působí u zaměstnavatele BRANO a.s. Hradec nad Moravicí a u několika dalších zaměstnavatelů. Tohoto cíle bylo dosaženo.

Bakalářská práce byla rozdělena do několika částí, které se věnovaly neziskovým a odborovým organizacím a jejich právním, účetním a daňovým aspektům. Teoretické poznatky uvedené v této práci pak byly doplněny analýzou organizace základní organizace odborového svazu KOVO, která je právnickou osobou, působící u zaměstnavatelů BRANO a. s. Hradec nad Moravicí, Deltacol CZ s. r. o. Ostrava a OTSUKA BRANO s. r. o. Olomouc.

Druhá kapitola práce byla zaměřena na odborové organizace a jejich právní úpravu. Jsou zde podány charakteristiky neziskových organizací, občanských sdružení a odborových organizací. Poté je analyzována konkrétně základní organizace odborového svazu KOVO BRANO – její poslání, činnost, členství, kolektivní smlouva, zásady hospodaření této organizace apod. Zvláštní pozornost byla věnována především kolektivní smlouvě, která se uzavírá mezi odborovou organizací a zaměstnavatelem. V kolektivní smlouvě mezi odborovými orgány a zaměstnavateli odbory usilují o co nejpríznivější podmínky pro zaměstnance. Z tohoto důvodu je kolektivní smlouva tak důležitá. Díky ní se navíc předchází konfliktům a hledají se společně přijatelná východiska.

Třetí kapitola bakalářské práce se věnuje účetním aspektům neziskových organizací, a tudíž i odborům. Kromě obecných poznatků jsou zde uvedeny konkrétní postupy účtování příspěvků u základní organizace odborového svazu KOVO.

Čtvrtá kapitola bakalářské práce pak byla zaměřena na daňová specifika odborových organizací. Především je zde zmiňována daň z příjmů, což je navíc doplněno zpracováním konkrétního příkladu daně z příjmů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

KRBEČKOVÁ, Marie a Jindřiška PLESNÍKOVÁ. *Jednoduché účetnictví po úpravách k 1.1.2010*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 191 s. ISBN 978-80-7263-591-7.

TAKÁČOVÁ, Hana. *Účetnictví neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství VŠE OECONOMICA, 2010. 184 s. ISBN 978-80-245-1664-6.

URBANCOVÁ, Alžběta a Šárka KRYŠKOVÁ. *Účetnictví nevýdělečných organizací A*. 2. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. 232 s. ISBN 978-80-248-1801-6.

STUHLÍKOVÁ, Helena a Sofie KOMRSKOVÁ. *Zdaňování neziskových organizací: zejména příspěvkových organizací, krajů, obcí, občanských sdružení, nadací, veřejných vysokých škol, veřejných výzkumných institucí a obecně prospěšných společností: s příklady z praxe*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-658-7.

KUBÍNKOVÁ, Marcela a kol. *Sebeobrana zaměstnance aneb jak přežít v zaměstnání*. 1. vydání. Praha: SONDY, 2002. 151 s. ISBN 80-902766-9-5.

PEŠTUKA, Jaroslav. *Účetnictví nevýdělečných organizací: stav k 1.1.2008*. 1. vyd. Praha: EUROUNION, 2008. 286 s. ISBN 978-807-3170-677.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace 2011*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 316 s. ISBN 978-80-7357-625-7.

Elektronické dokumenty a ostatní

Internetové zdroje

ODBOROVÝ SVAZ KOVO. *Historie odborového hnutí*. [online]. Odborový svaz KOVO, 2012. [12.2.2012]. Dostupné z: <http://www.oskovo.cz/>

Interní materiály

- Interní materiály ZO OS KOVO

Vyhlášky

Vyhlášky

- Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9721. Dostupná také z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Vyhláška č. 504 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9809-9844. Dostupná také z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Vyhláška č. 507 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky účtující v soustavě jednoduchého účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9888-9889. Dostupná také z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>

Zákony

- Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanského zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78, s. 4946-5010. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 16 ze dne 21. prosince 1992 o dani silniční. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 6, s. 133-136. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 83 ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 19, s. 366-369. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 338 ze dne 4. května 1992 o dani z nemovitostí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 71, s. 1946-1952. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 73, s. 1993-1998. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 357 ze dne 5. května 1992 o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 73, s. 1993-1998. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>

- Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2810. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>
- Zákon č. 2 ze dne 1. února 1991 o kolektivním vyjednávání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 1, s. 1-31. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb174-02.pdf>

SEZNAM ZKRATEK

a. s.	akciová společnost
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
ROH	Revoluční odborové hnutí
ZO	základní organizace
OS KOVO	odborový svaz KOVO
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
RP OS KOVO	Regionální pracoviště odborového svazu KOVO
KS	kolektivní smlouva
ZoÚ	zákon o účetnictví
DPH	daň z přidané hodnoty
max.	maximálně
MD	má dáti
D	dal
atd.	a tak dále
ZoÚ	zákon o účetnictví
odst.	odstavec
ZDP	zákon o dani z příjmů
Kč	korun českých
kol.	kolektiv
např.	například
s.	strana
Sb.	sbírka

SEZNAM TABULEK

Tabulka 2.1 Návrh rozpočtu ZO OS KOVO na rok 2011

Tabulka 3.1 Rozdíly mezi jednoduchým účetnictvím a účetnictvím

Tabulka 3.2 Příklad účtování rekreace

Tabulka 3.3 Příklad účtování dětské rekreace

Tabulka 3.4 Účtování rekreace podle druhu a místa

Tabulka 3.5 Úhrada faktur dle typu rekreace

Tabulka 3.6 Příklad účtování odběru krve

Tabulka 3.7 Příklad účtování narození dítěte

Tabulka 3.8 Příklad účtování životního jubilea

Tabulka 3.9 Příklad účtování pohřebného

Tabulka 4.1 Náklady a výnosy ZO OS KOVO za rok 2010 v Kč

Tabulka 4.2 Výpočet daně z příjmů ZO OS KOVO

Tabulka 4.3 Přijaté dary

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2012

.....
jméno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1	Přihláška a evidenční list člena OS KOVO
Příloha č. 2	Účtová osnova
Příloha č. 3	Dohoda o provedení práce